

İDARE

Dahiliye Vekâletinin aylık mecmuası

Yıl: 5

EYLÜL 1932

Sayı : 54

RESMÎ KISIM

Tayinler
Vilâyet İnzibat komisyonları kararları
İcra vekilleri heyeti kararnameleri
Teşkilat fevk ve ilhaka ait kararnameler
Tamimler
Tekaut muamelesi ikmâl edilenler

GAYRÎ RESMÎ KISIM

Belçikanın İdari Teşkilatı

Tercüme eden
Enis Behiç

Şehirler ve Belediyecilik (Fransada)

K. Naci

Mahalli İdareler U. Müdür Vekili

İtalyan vilâyet ve nahieler kanunu

Ali Ragıp

Divanı Muhasebat Mürakıplarından

İlave:

Hukuku İdare (Berthelemy)

Tercüme eden

M. Atıf

Ziraat vekaleti müsteşarı

ANKARA –Yeni Gün Matbaası

1932

Resmî Kısım

Tayinler :

Reisicümhur Hazretlerinin Yüksek Huzurlarına

İnhilâl eden İkiisat Vekâletine İzmir Meb'usu Mahmut Celâl Beyin intihap ve tayinini Yüksek tasvip ve tasdikınıza arz ve inha ederim Reisicümhur Hazretleri.

Ankara 9/9/1932

Başvekil
İsmet

Başvekâlete

İnhilâl eden İktisat Vekâletine, inhayı Devletleri, veçhile, İzmir Meb'usu Mahmut Celâl Beyin tayini muvafık görülmüştür efendim.

Dolmabahçe : 9/9/1932

REİSİCÜMHUR
Gazi M. Kemal

**Reisicümhur hazretlerinin Yüksek
Huzurlarına**

Münhal olan Maarif Vekâletine Aydın meb'usu Dr, Reşit Galip beyin tayinini Yüksek tasvip ve tasdikinize arz ve inha ederim. Büyük Reisicümhur Hazretleri.

Çankaya : 19/9/1932

Başvekil
İsmet

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine

C : Maarif Vekâletine Aydın Meb'usu Dr. Reşit Galip beyin tayini hususundaki teklifiniz musiptir Efendim .

Dolmabahçe - 19/9/1932

REİSİCÜMHUR
Gazi M. Kemal

Kararname No. 9048

Münhal bulunan vilâyetler idaresi ikinci şube müdürlüğüne Kandıra kaymakamı Halit beyin naklen tayini tensip edilmiştir.

İşbu kararnamenin icrasına Dahiliye vekili memurdur.

24/9/1932

REİSİCÜMHUR
GaziM. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Kararname No. 9059

Sarıkamış kaymakamlığına İmroz kaymakamı Hikmet, Kağızman kaymakamlığına Karaisalı kaymakamı Mesut Kani, Ardahan kaymakamlığına Akseki kaymakamı Nuri, Şavşat kaymakamlığına Ünye kaymakamı Ömer Bedrettin, Çıldır kaymakamlığına Burhaniye kaymakamı Muhsin, Ergani madeni kaymakamlığına Borçka kaymakamı Mehmet Ali, Tortum kaymakamlığına Karacasu kaymakamı Halit İzzet, Sivrihisar kaymakamlığına Seyit Gazi kaymakamı Rüstü, İznik kaymakamlığına Genç kaymakamı vahip, Acıpayam kaymakamlığına Suruç kaymakamı Aptürrahman, İslâhiye kaymakamlığına Garzan kaymakamı Kemal, İncesu kaymakamlığına Bitlis kaymakamı Orhan Sami, Göle kaymakamlığına Muradiye kaymakamı Celâl, Bitlis kaymakamlığına Çine kaymakamı Yahya Ömer, Mazgirt kaymakamlığına Gercüş kaymakamı Akif Rahmi, Silvan kaymakamlığına Mazgirt kaymakamı Haşim, Baskil kaymakamlığına Hozat kaymakamı Hamdi, Ünye kaymakamlığına Tarsus kaymakamı Kemal, Tarsus kaymakamlığına Silvan kaymakamı Hayri beylerin naklen, Burhaniye kaymakamlığına sabık Çatalca kaymakamı Mehmet Emin beyin yeniden tayinleri ve Aksaray mektupçuluğuna sabık Kızıltepe kaymakamı İsmail beyin yeniden tayin tensip edilmiştir

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24/9/932

REİSİCÜMCUR

Gazi M.Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Vilâyetlerin inzibat Komisyonları Kararları

Amasya

Yoklama kaçaklarının meydana çıkarılması hususundaki ihtimamına binaen Nufus Birinci kâtibi Adil bey takdirname ile taltif edilmiştir.

Sinop

Mesai zamanında vazifeleri başında bulunmayan Boyabat Nüfus memuru Hayri, Varidat kâtibi Hamdi, ve Zühtü , Tahsil memuru Hasan , Varidat muhafaza memuru Avni ve Sandık emini Halit beyler kaza kaymakamlığı tarafından resen ihtar cezasile cezalandırılmışlardır .

Sivas

Divriği kazasının Danişment nahiyesi Müdürü Halim, Sivas san'atlar evi kâtibi Murtaza , Gürün Muhasebei hususiye tahsildarı Ali Avni , Maliye eski süvari tahsildarı Cerciş , Hafik kazasının kabalı nahiyesi eski nufus memuru Abdülvahhap , Gürün kazası muhasebei hususiye tahsildarı Ömer ve Sivas Evkaf dairesi tahsildarı Cemal efendiler aciz ve kabiliyetsizlikleri dolayisile tasfiyeye tabi tutulmuşlardır.

İcra Vekilleri Heyeti Kararnameleri

H Ü L A S A:

**13144 numaralı kararnamenin
ilgası H.**

Kararname No. 13341

13144 numaralı kararnamenin ilgasına ve memlekete şeker , kahve ve çay ithalinin umumî kontenjantımana tabi tutulmasına dair İktisat Vekâletince ihzar ve 21/9/1932 tarih ve 6720/216 numaralı tezkere ile tevdi olunan merbut kararnamenin tatbik mevkiine konulması İcra Vekilleri heyetince 21/9/1932 tarihinde tasvip ve kabul olunmuştur .

21/9/1932

Madde 1 — 13144 numaralı kararname mülğadır .

Madde 2 — Memlekete şeker , kahve ve çay ithali umumî kontenjantımana tâbidir.

Madde 3 — Bu kararname 18 eylül 1932 tarihinden muteberdir .

H Ü L Â S A

**Türk parasının kıymetini ko-
ruma hakkındaki “7 - nume-
ralı kararname H.**

Kararname No: 13342

Türk parası kıymetini koruma hakkındaki kanun ve kararnamelere tevfiakan İktisat Vekâletince tanzim ve 18/9/1932 tarih ve 6674/213 numaralı tezkere ile tevdi

olunan merbut (7) numaralı kararnamenin mer'iyete vaz'ı icra Vekilleri Heyetinin 18/9/1932 tarihli içtimamda tasvip ve kabul olunmuştur.

18/9/1932

Türk parası kıymetini koruma (7) numaralı kararname

Madde 1 —6 numaralı Türk parası kıymetini korum kararnamesi ile işbu 7 numaralı kararnamenin 4 ve 5 inci maddeleri ahkâmı mahfuz tutulmak şartile bankalar 1 numaralı kararnamenin 14 üncü maddesi mucibince muamele yaparlar . Ancak bankalar kendilerine ibraz ve tevdi edilmiş olan muamele vergisi makbuzlarını iki nüsha bordro ile birlikte her muamele gününü takip eden gün zarfında kambiyo mürakipliklerine tevdi ederler Mürakiplik tetkikatini ikmal ettikten sonra bordro nüshai saniyesi ile muamele vergisi makbuzlarını üzerlerine muamelenin icap ettirdiği meşruhatı vererek ; mühürler ve alâkadarlara teslim etmek üzere bir hafta içinde muameleyi yapmış olan bankaya iade eder.

Madde 2 — Haklarında 6 numaralı kararname ahkâmı tatbik edilecek memleketler müvaridatının Türk parası olarak bedeli Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırıldıktan sonra gümrüklerden elde edilecek muamele vergisi makbuzları mukabilinde dahi bankalar döviz satmaktan memnudurlar.

Haklarında 6 numaralı kararname ahkâmı tatbik edilecek memleketler esamisi kambiyo mürakipliklerince bankalara tebliğ olunur.

Madde 3 — Gümrük idarelerince verilecek muamele vergisi makbuzları üzerine tealluk ettikleri malın menşce

memleketi bizzat mezkur idarelerce sarahaten kayıt ve usulü dairesinde tasdik olunur.

Madde 4 — 18/7/1932 tarih ve 13144 numaralı kararname mucibince verilecek dövizlerle alelittak şeker kahve , çay, petrol benzin ve mazut ithalatına müteallik döviz ihtiyaçları için kambiyo mürakipliklerinden mezuniyet istihsal olunur .

Madde 5 — Gümrük idarelerince bu kararnamenin neşri tarihinden evvel verilmiş olan muamele vergisi makbuzları mukabilinde döviz verilmesi için kambiyo mürakipliklerinden mezuniyet istihsal olunur .

Madde 6 — Türk parası kıymetini koruma 5 numaralı kararnamenin 1, 6, 7 ve 8 inci maddelerile 7inci maddesinin 14/5/1932 tarih ve 12804 numaralı kararnameye merbut izahnamesi ve 1/6/1932 tarih ve 12929 numaralı kararname ile mezkûr izahnameye müzeyyel fıkra mülğadır .

Madde 7 — Türk parası kıymetini koruma 5 numaralı kararnamenin 3 üncü maddesi şu şekilde tadil edilmiştir .

“İşbu kararnamenin 2 inci maddesi hükümleri Türkiye ile kıliring mukavelesi yapmış olan devletler müvaridatına tatbik olunmaz”

H Ü L Â S A

İhracat tesbit komisyonlarının ilgası H.

Kararname No. 13343

13213 numaralı kararname ile ihdas edilmiş olan ihracat tesbit komisyonlarının ilgası hakkında İktisat Vekâletince ihzar ve 18/9/1932 tarih ve 6719/215 numaralı tezkere ile tevdi olunan merbut kararnamenin mer-

iyete vaz'ı İcra Vekileleri Heyetinin 18/9/1932 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur .

18/9/1932

Madde 1 — 13213 numaralı kararname mucibince teşkil edilmiş olan ihracat tesbit komisyounları mülgadır.

Bu komisyonlar kendilerine ilga tarihine kadar verilmiş olan beyannamelerin muamelelerini nihayet üç gün zarfında ikmal edeceklerdir.

Madde 2 — 18 eylül 1932 akşamına kadar beyannamelerini vermiş olanlardan yalnız:

a - Mallarını ihraç etmiş ve satmış bulunanların.

b - Evvelce veya ilga tarihinden itibaren üç gün zarfında mallarını satıpta bu müddet içinde ihraç edenlerin.

c - Mallarını “ en consignation ” veya mürsil emrine ihraç etmiş olupta evvelce veya ilga tarihinden itibaren üç gün zarfında satmış olduklarını isbat edenlerin beyannameleri komisyonlarca tasfiye müddeti olan üç gün zarfında tetkik ve tasdik olunur. Bu evsafi haiz olmayanların beyannameleri reddolunur.

Madde 3 — İkinci madde mucibince beyannameleri komisyonlarca tasdik olunanlar , 13213 numaralı kararnamenin ikinci maddesile kendilerine bahşedilmiş olan yüzde elli nisbetindeki ithal hakkından 15 şubat 1933 tarihine kadar istifadelerine devam ederler.

(Madde aynen şudur :

1 inci teşrinin ilk gününden 1933 senesi şubatının 15 inci gününe kadar Türkiyeye eşya ithal etmek isteyenlerden 4 üncü maddede yazılı ihracat tasbit komisyonlarının biri tarafından 3 üncü maddeye göre tasdik edilmiş bir ihracat beyannamesi ibraz edenler beyannamenin muhtevi olduğu kiymetin yüzde 50 sine

muadil kıymette olmak üzere kontenjan listesine dahil maddelerden kontenjan miktarı ile mukayyet olmaksızın serbestçe ithalâtta bulunabilirler. Türk parasını koruma 6 numaralı kararname hükümleri mahfuzdur.)

Madde 4 — Bu kararname 18 eylül 1932 tarihinden muteberdir

H Ü L Â S A

13213 numaralı kararnameye merbut kontejan listeleri H.

Kararname No. 13344

13213 numaralı kararnameye merbut kontejan listelerinin iptalde daha geniş esaslar dahilinde olmak üzere yeniden tertip ve İktisat Vekâletinin 21/6/ 1932 tarih ve 67 18/214 numaralı tezkeresile teklif olunan kararname ile merbutu listelerin mevkiî tatbika vaz'ı İcra vekilleri Heyetince 21/9/1932 tarihinde tasvip ve kabul olunmuştur .

21/9/1932

Madde 1 — 13213 numaralı kararname ile ilân edilen birinci, ikinci teşrin ile birinci kânuna ait kontejan listeleri iptal ve yerlerine merbut listeler ikame olunmuştur.

Madde 2 — Bu Kararnameye merbut A, D listelerinde yazılı eşya kontejan kaydile mukayyet olmaksızın memlekete serbestçe ithal olunur.

Madde 3 — Bu kararnameye merbut kontejan listelerinde zikredilmıyen tarife numaralarının intiva ettiğı eşyanın memlekete ithali menedilmiştir. Bu eşyanın kolipostol halinde dahi memlekete girmesi yasaktır. İşbu eşya, bundan evvelki kararnamelerle ithallerine her

hangi bir suretle müsaade edilmiş olsa bile memlekete giremez. Ancak halı, tiftik, gülyağı, palamut ve hulâsası, kereste ve travers, tütün (1930 senesi veya ondan evvelki seneler mahsulü olması şarttır) ile lüzumuna göre İktisat Vekâletince tayin olunacak diğer mahsullerin ihracı mukabilinde kontejan listesinde zikredilmeyen numaralardan münasiplerinin ithaline veya kontejan dahilindeki eşyadan kontejan kaydile mukayyet olmaksızın eşya ithaline müsaade etmeğe ve icabında tavassut ve icraya İktisat Vekâleti mezundur.

Madde 4 — Yeniden tesis edilecek sanayia yahut mevcut sını müesseselerin tevsilerine muktazi her nevi tesisat ve makinelerin kontejan harici memlekete ithallerine müsade etmeğe İktisat Vekâleti Salâhiyetlidir. Ancak alâkadarların en az üç ay evvel vekâlete tahriren müracaatlari ve vekâletçe yapılacak tetkikat neticesinde bu tesisatın verimli ve iktisaden faydalı olacağının tahakkuk etmiş bulunması lâzımdır.

Mevcut sınaî müesseselerin işletilmesine muktazi olupta ayrıca kontejan listesinde zikredilmemiş olan bilcümle makine aksamı ve yedek ve tecdit parçaları İktisat Vekâletinin müsaadesile kontejan harici olarak serbestçe ithal olunur.

Madde 5 — Bu Kararnamenin neşri tarihinden itibaren İstaubul İzmir, Mersin gümrüklerinden imrar edilecek A, D listelerinde yazılı maddelerin miktar, kıymet ve sahiplerini gösterir haftalık cetveller gümrüklerce tanzim ve İktisat Vekâletince irsal olunacaktır.

Madde 6 — Kontenjan listelerinde yazılı eşya İnhisarlar Vekâletince ait oldukları gümrüklere taksim ve tevzi olunur. Bu miktarlardan her aya tekabül edenlerinin nihayet yüzde on beşi Vekâlet emrinde bulundurulup

icabına göre lüzumu olan yerlere verilir. Ancak her ayın nihayet yirmisinde bu yüzde on beşlerin dahi tamamen gümrüklere tevzi etmiş bulunması şarttır.

Madde 7 — 11940 numaralı kararnamenin takasa ait üçüncü maddesi şu suretle tadil olunmuştur.

Devlet bütçesile hususî ve mülhak bütçelerden ve amme müesseseleri (Darülfünun gibi) ile menafii umumiyeye hadim müesseseler (Hilaliahmer, Himayei Etfal gibi) bütçelerinden ve bir imtiyaz işleten müessese ve şirketler tarafından bedeli verilmek üzere ecnebi memleketlerden satın alınacak eşyaya mukabil bu eşya bayilerinin halı, tiftik, gülyağı, palamut ve hulâsası, kereste ve travers, tütün (1930 senesi veya ondan evvelki seneler mahsulü olması şarttır.) ve bunlara ilâveten İktisat Vekâletince kabul olunacak memleket mahsulât ve mamulâtından muadil kıymette eşya satın almalarının temin olunması işbu mubayaatın icrası için riayeti mecburî şarttır.

İmtiyazlı şirketler mübrem ve müstacel ihtiyaçları için ayda bir defa bin liraya kadar takassız mubayaa yapabilirler.

Takas ile tedarik ve temini mümkün olmayan mübrem ve müstacel mubayaat için takastan istisnası zarurî görülen hususat müessese veya şirketlerin merbut bulundukları Vekâletin müracaatı üzerine İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılır.

Madde 8 — Gümrük Tarife Kanununun 277 inci maddesinin B, C bentlerinde 381 inci maddesinin B, C, D bentlerinde yazılı eşyayı ve bunların kontejanda gösterilen miktarlarını bu malların menşeleri olan memleketlere vaki ihracatımızla mütenasiben gelecek kontejan devreleri için taksim etmeğe veya takasa tâbi tutmağa İktisat Vekâleti mezundur.

Madde 9 — Bu Kararnameye merbut F listesinde yazılı eşya birinci, ikinci teşrin ve birinci kânun aylarındaki ithalât kıymetleri mecmuu sekiz yüz bin lirayı geçmemek şartile Sıhhat Vekâletinin müsaadesile kontejan harici memlekete ithal olunur. Şu kadar ki Sıhhat Vekâleti sıhhi zaruret gördüğü ilaçlar için bu miktarın haricende ayrıca ithal müsaadesi verebilir.

Madde 10 — Bu Kararname neşri tarihinden muteberdir.

‘Teşkilât, fek ve ilhaka ait kararnameler

H Ü L A S A

Gümüş nahiyesi nin Kütahya
vilâyeti merkez kazasına
tahvili irtibatına dair

Kararname No. 9056

Madde 1 — Kütahya vilâyetinin Tavşanlı kazasına tâbi Gümüş nahiesini teşkil eden köylerden isimleri merhut “1” Nolu cedvelde yazılı yirmisekiz köyün Nahiye teşkilâtıyla birlikte vilâyet merkez kazasına ve Nahiyenin mütebaki köylerinin de Tavşanlı kazasına rapt ve ilhakları tensip olunmuştur.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24/9/932

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

1 No. lı cetvel

Köy isimleri	Köy isimleri	köy isimleri
Darıca	Almacık	Köprüviran
Körpe	Kızılcakaya	Yalaca
Sakcılar	Ağaç	Kepez
Dedik	Doğa	Kızık
Gevrekseydi	Ağızören	Kükürt
Kınık	Eyneğazi	Arsanlı
Ayvalı	Sünnetyenice	Mahmudiye
Karaağaç	Seydiömer	Suluköy
Bozcaüyük	Gümüş	Karsak
		Atikyüregi

H Ü L Â S A:

Bazı Köylerin Kartaldan
fekile Usküdara ilhakı H.

Kararname No. 9057

Madde 1 — İstanbul vilâyetinin Kartal kazasına bağlı Alemdar, Sultançiftliği ve Reşadiye köylerinin mezkûr kazadan irtibatlarının fekkiyle Üsküdar kazasına rapt ve ilhakları tensip olunmuştur.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24/9/932

REİSİCÜMHUR

GaziM.Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

H Ü L Â S A

Karalar nahiyesinin adının
(Bitik) e tebdili H.

Merkezi Bitik Köyüne nekledilmiş bulunan Karalar nahiyesinin adı da (Bitik) e tebdil edilmiştir.

10/9/932

Tamimler

Emniyet İşleri U. Müdürlüğü

H Ü L Â S A

Zabıta memurlarının vuku-
atına ait gönderilen
puslalar H.

No 4180

Vilâyetlerden zabıta memurlarının vukuatına ait olup gönderilen puslaların muhtelif şekil ve cesamette olduğu ve bazı vilâyetlerden bir pusula üzerine muhtelif vak'aların kayıt ve tespit edildiği görülmekte ve bunların tasnifile alâkadar memurların sicillerine kayıt ve derç edilmesinde müşkilâta maruz kalınmakta idi. Bu müşkilâta mahal kalmamak ve her Vilâyetin vukuat puslası yeknesak bir hale ifrağetmek maksadile;

- 1 — Ölüm
- 2 — Ceza
- 3 — Mezuniyet, tebdilihava
- 4 — Nakdi mükâfat, takdirname
- 5 — Terkini kayıt, istifa, tekaüt

gibi vukuatın dercine mahsus olmak üzere beş nevi pusula tab ve vilâyetinize de her birinden () adet gönderilmiştir. Bu matbu puslaların miktarları mahdud olduğundan israf edilmemesi ve her vukuatın kendisine mahsus puslaya yazılmasına dikkat ve itina olunması hususunun alâkadarlara emir ve tebliğini rica ederim. Puslaların mevcudu bitmeden evvel keyfiyetin bildirilmesi ve terfi ve nakil için ayrı bir puslanın gönderileceği tamimen tebliğ olunur efendim.

14/8/932

H Ü L Â S A

Tebliğatın derhal icrası H.

No. 4960

Emniyet İşleri Umum müdürlüğü ifadesile Vekâletten Vilâyetlere yazılan tebligattan bir kısmına müteaddit tekitler ve aradan aylar geçmesine rağmen cevap verilmemesi yüzünden muhtelif Vekâletlerden sorulan hususatin zamanında intaç edilmediği, memleket haricinde veya dahilinde bulunan alâkadarların nzun müddet işleri için intizarda kaldıkları ve Emniyeti dahiliyemize taallûk eden mühim işler içinde mükerrer ve ve mütevali muhaberata meydan bırakıldığı görülmektedir.

Vekâletin katî emir ve tebligatına muhalif olan ve mes'ul memurların muahezesini icabettiren bu muamelenin ademi tekerrürü için ehemmiyetle nazarı dikkati celp ve tekiye meydan bırakılan hususat içinde behemehal mukni izahat verilmesini ve bu bapta tekâsülü ve dikkatsizliği tesait edilenlerin derhal mes'ul tutulacağını tebliğ ederim efendim.

14/9/1932

H Ü L Â S A

Esaslı bir mazeret olmaksızın nakil talep etmek H.

No. 4999

Bazı zabıta amir ve memurları ciddi ve makbul bir sebek göstermeksizin bulunduğu mahalli memuriyetin den başka bir yere nakil ve tahvil talebinde bulundukları cari muameleden anlaşılmıştır. Nakil ve tahvil hakiki bir lüzum ve ihtiyaç veya sıhhî bir sebebe müstenit olmak lazımdır.

İdare — 2

Sıhî sebepler ise bilmuayene iki doktor tarafından yerilmiş ve mahallinin Sıhhat müdüriyetince tasdik edilmiş raporla ve diğer lüzüm ve ihtiyaçlar ise memurun mensup olduğu daire amirile makamı alileri taraftndan teyit ve tevsik edilmesi icap eylemektedir. Bu şeklin haricinde vuku bulacak müracaaelar nazarı itibara alınmıyacağından lüzumsuz muhabere ve muameleye meydan verilmemek üzere keyfiyetin alâkadarlara tebliği mütemennadır efendim.

17/9/932

H Ü L Â S A

Polis münhalâtına kimse-
nin tayin edilmemesi H

No: 5000

Bu sene bütçede yapılan tenzilât ve umumini asayiş vaziyet nazarı dikkate alınarak Vilayetinizin polis kadrosuna tesbit edilmiş ve maaş havaleleride gönderilmiş olduğundan polis münhalatına kimsenin tayin edilmemesine dair olan evvelki tebligatın tatbikine lüzum kalmamıştır. Bu kadrodan vuku bulacak münhalâta 1/T. evvel/932 tarihinden itibaren müracaat edenleriu tayinini rica ederim.

18/9/1932

Hukuk Müşavirliği

H Ü L Â S A:

Ahşap inşaat yapılmaması H.

No. 1495

Belediye kanununun 114 üncü maddesinin son fıkrasında Belediye teşkilâtı olan her mahalde evler, Dük-

kânlar, umumî, hususi, bilcümle mebaninin taşdan, tuğladan ve emsali ihtirakı kabil olmayan mevaddan inşası mecburidir denilmektedir.

Kanunun ahşap inşaatı men eden bu sarih hükmü karşısında bazı yerlerde evvelce inşa edilmiş ahşap binaların tamir edilmek serriştesi ile adeta yeniden yapıldıkları görülmekte ve kanunun maksadı ifna edilmektedir. Memleketimizin çok kıymetli ve sanatlı eserleri ve nesillerin biriktirdiği büyük servetleri hep ahşap bina yüzünden mahvolmuştur. Bu günkü servetimizi de hatır ve yahut merhamet ve dikkatsizlik yüzünden yine tehlikeye maruz bulundurmamak ne kanunperverlik nede ihtiyatkârlıkla kabili teliftir.

Ahşap binaların tamirine zaruret hasıl olursa tamirlerin ebniye kanununun 7 inci, 8, 9 uncu fasıllarında tarifi geçen cüz'i ve adi tamir kabilinden olanlarına müsade edilmesi ve kafes tamiri ve tamirâtı külliye denilen kısımlara ruhsat verilmiyerek şehirlerde daima yangın tehlikesi tevlit eden ahşap binaların peyderpey ortadan kaldırılmasının teminini rica ederim efendim.

28/8/932

H Ü L A S A

Bekçi Kâtip ve Tahsildarların
memur olmadıkları H.

Devlet Şurasının 7-9-932 tarih ve 24875 numaralı tezkeresi suretidir

Bazı Vilâyatta mahâllat bekçileri ücret ve hesabatını rüyet ve tahsil etmek üzere bekçi kâtibi, bekçi tahsildarı, bekçi hesap memuru veya mutemedi namlarıyla istihdam olunan kimselerin gerek mevdu hizmet-

lerinden ve gerekse diğer herhangi bir hususattan dolayı irtikâp ettikleri suçlardan mütevellit muamelât ve tahkikatın memurin muhakematı hakkındaki kanuna tevfikân takip edildiği görülmektedir. Halbu ki kavamini mahsusasında bu namda bir memur istihdamına dair bir kayıt görülmediğinden bu gibilerin suçlarının ahkâmı umumiyyeye tevfikân takip ve halli icap edeceği içtihat ve kararile Şûraca reddedilmekte bulunduğundan emsali tahkikat ve takibatın teahhürden vikayesi ve alâkadar olmayan devairin bisut işgaline mahal bırakılmaması için keyfiyetin vilâyetlere tamimini Mülkiye Dairesi ifadesile ehemmiyetle rica eylerim efendim.

Şurayı Devlet Reis V.

Edip Cemil

İ. Hakkı

Devlet Şurası Riyasetinden alınan tezkere sureti balaya çıkarılmıştır. Buna nazaran muamele ifası rica olunur efendim.

Vilâyetlere, Birinci Umumî Müfettişliğe ve Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

Hususî Kalem Müdürlüğü

H U L A S A

Türkdili kurultayı H. Tej.

No. 1/1397

26 Eylülide İsteambul' da Dolma Bahçe sarayında toplanacak Türk Dili kurultayında konuşulacak mevzular bütün cihanı alakadar edecek ehemmiyet ve kıymeti haiz olacaktır. Kurultayın gayesi Türk dilini bugünkü ve yarınki medeniyeti kemalile kucaklayabilecek en güzel şiveli ve ahenkli bir ifade vasıtası haline getirmek

olduğuna göre Türkleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını alakadar edeceği ve Türklerin kurultaydaki münakaşa ve mütalaaları dikkat ve hasasiyetle takip edecekleri tabiidir. Bu alaka ve takip Türk vatandaşları için millî ve harsi bir ihtiyaç halinde tecelli edecektir.

Vatandaşların bu ihtiyaçlarını tatmin edebilmeleri için Dolma Bahçe sarayına telsiz gönderme tertibatı yapılmıştır. Kurultayın müzakere ve münakaşaları telsizle neşrolunacaktır.

İdare âmirlerimizin Kaymakam, Belediye reisleri ve posta, telgraf müdürlerde derhal faaliyete geçerek ve mevcut vasıta ve imkânlardan istifade ederek telsiz olan makinaları halkın toplanabileceği umumî yerlere kurmak suretile istifadelerinin teminine şimdiden teşebbüs etmeleri lâzımdır. Hususî müesseselerdeki telsiz alan makinaların bu hizmete hasrı kolaylıkla temin edilebileceği gibi vatandaşların şahsî cihazlarından da istifade mümkündür.

Askerî karnizolara âmirlerinin, C. H. F. teşkilâtının, Halkevleri erkânının ve telsiz makinaları satan tüccar ve acentaların muavenetlerinin temini maksadı istihsale kıymetli birer hadim olur.

Teşebbüs ve faaliyetlerden Vekâletin malumattar edilmesini ayrıca rica ederim efendim.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliğe tamim edilmiş ve birer sureti malumaten Riyaseticumhur Umumî Kâtibi Hikmet Bf. ve T. D. T. C. Umumî Kâtipliğine takdim edilmiştir.

13/9/1932

Dahiliye vekili
Ş. Kaya

Mahallî İdareler Umum müdürlüğü

H Ü L A S A

Hususî İdare ve belediyelerin faaliyeti H.

Cümhuriyetin ilânından itibaren hususî idare ve belediyelerimizle köylerimizin muhtelif sahalardaki mesai ve icraatı hakkında malûmat toplamak ve bunları birer kitap halinde tap ve neşretmek pek faideli görülmüştür. Bunun için vilâyetiniz hususî idaresile belediyelerinin ve köylerin sahai işiigalâtınâ dahil ve tarihi mezkûrdan itibaren yapılan icraat ve mesaiye dair malûmatın kısa bir zaman zarfında cem ve telfik edilerek gönderilmesini ricr ederim.

Cetvellerin atideki esaslar gözetilerek tertibi lâzımdır.

1 — Bütün bu malûmat evvelâ iki büyük sınıfa ayrılacaktır.

A — Cümhuriyetin ilânından evvel mevcut vaziyet

B — Cumhuriyetten sonraki mevcut vaziyet.

A—Cümhuriyetten evvelki vaziyet top yekûn bildirilecektir.

Bu cetvelde işaret edilmiş olan maddelerin içinde ancak Cumhuriyetten evvelki vaziyetleri hakkında top yekûn malûmat verilecektir.

B — Cumhuriyetten sonraki vaziyet her madde için sene be sene bildirilecektir.

2 — İstenen malûmat mümkün mertebe mufasaal ve vazih bir şekilde bildirilecektir.

3 — İfade ve izahat muhtasar ve kat'î hükümleri ifade etmelidir.

4 — Tahmin, temenni ve arzuya ve müstakbele müstenit hüküm ve kanaat izharından ictinap edilmelidir.

5— Verilecek îzahat bitirilmiş veya başlanmış icraat ve faaliyeti ihtiva etmektedir.

1 — Cümhuriyetin ilânından evvel mevcut vaziyet.

2 — Cümhuriyetten sonraki mevcut vaziyet

A — Cümhuriyetten evvelki vaziyet top yekûn bildirilecektir.

B — Cümhuriyetten sonraki vaziyet sene be sene bildirilecektir.

Neşri mukarrer kitapta toplanacak malûmatın tecanüs ve ahengini muhafaza maksadile hazırlanan ve leffen gönderilen numunelerin göz önünde bulundurulması ve bu vadiide elde edilecek mütenevvi malûmatın cetvelde yazılı sıralarına istenilen şekilde geçirilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

18/8/932

Hususî idareler

1 — Varidat bütçesi muhammenatı miktarı

2 — Varidat, tahsisat miktarı

3 — Senesi içinde tahsil olunan mebalîğ ve tahsilat nisbeti.

4 — Hususî muhasebe

Nafia

Maarif

Ziraat, baytarlık ve san'at işleri

Sıhhat işleri

Muhtelif ve müşterek masraflar

İçin bütçe ile verilen tahsisat ve sene içinde bu kısımların her biri için sarf olunan mebalîğ birer kalemde gösterilecektir.

5 — Hususî idare tarafından muhtelif teşekküllere yapılan yardım miktarı ve mahiyeti.

6 — Hususî idare tarafından yapılan yollar ve köprüler yeniden yapılan (Tesviyei turabiye. şosa) (Kaç kilometre olduğu) yapılan tamirat (Şosa) (kilometre)

Yeniden yapılan köprü (Adet) Menfez (Adet)

Tamir olunan köprü (Adet) Menfez (Adet)

7 — Hususî itare tarafından yapılan resmî ve umuma mahsus binalar: Mektep, çeşme, hastane, dispanser, klinik, tebhirhahe ve saire gibi.

8 — Hususî idarenin mevcut sıhhiye müessesatı: Eczahane, hastane, Dispanser, vesaire hakkında malûmat (Hastane ve dispanserlerin kaç yataklı olduğu gösterilecektir.

9 — Hususî idarenin mevcut sanayi müesseseleri.

Belediyeler

1 — Belediyenin ismi tarihi tesisi, belde hakkında tarihi malumat, belediyenin teşekkül tarihi

2 — Mesaimi sathiyesi

3 — Nufusu

4 — Yollar (Şosa, kaldırım, asfalt, beton, tabii vs.

5 — Resmi binalar

6 — Umuma mahsus binalar

7 — Park (Bünepark) spor sahalar mesireler

8 — Belediye marifetile yapılan (Elektrik, su tesisatı, mezbaha, sıhhat müesseseleri, hastane, darülaceze, dispanser, klinik , kaç yataklı oldukları zikrolunacaktır. Spor mahalleri imtiyazlı şirketler marifetile yapılp halen belediyeye intikal eden elektrik, su, mezbaha tesisatı, haller

9 — Spor mahalleri

- 10— Belde dahilinde mevcut cemiyet, kulüp, mahfeler, pazar yerleri
- 11— Belde dahilinde mevcut köprüler, abideler, her neyi
- 12— Belediye varidat bütçesi rauhammenatı ve tahsisat miktarı
- 13— Belediyece Nafia işlerine tahsis edilen mebalığ
- 14— Belediyece sıhhat işlerine tahsis edilen mebalığ
- 15— Belediyece temizlik işlerine tahsis edilen mebalığ
- 16— Belediyece spor işlerine tahsis edilen mebalığ
- 17— Belediyece halkın okumasına tahsis edilen mebalığ
- 18— Belediye tarafından muhtelif müessesata yapılan yardım (kimlere ve ne nisbette yapıldığı)
- 19— Belediyenin belde dahilinde müesseses imtiyazlı ve umumî şirketlerdeki hissei iştiraki nisbeti
- 20— Belediye bütçesinden kanunen muayyen müesseselere yapılan hissei iştirak tediyleri ; (Misal : Cumhuriyet merkez bankası müstakbel belediye bankası hissesi ve ilâ)
- 21— Belediye memur ve müstahdemlerinin miktarı
- 22— Belediyelerin malı olan gayri menkulâtın kıymeti ve bunların gelirleri
- Bütün bu malûmat evvela iki büyük sınıfa ayrılacaktır.

Köyler

- 1 — Vilâyette mevcut köy adedi , köy kanunu tatbik olunan köyler adedi, kanunun tatbik edilmediği köyler adedi,
- 2 — Köylerde oturan nüfus adedi
- 3 — Kaç köyün hudutları çizilüp tasdik olunduğu
- 4 — Birsene içinde tahsil olunan köy parası [*]

[*] Muhtar, korucu, imam, ve sığırtaç gibi köy adamlarına aynen verilen tahsisat paraya çevrilerek hesaba ideâl olunacaktır

- 5— Bir sene içinde köy işleri için sarfolunan para miktarı.
 - 6—Kaç köye yeniden su getirilmiştir, ve ne kadar çeşme yapılmıştır.
 - 7— Yeniden yapılan veya tamir olunan köy odaları adedi
 - 8— Yeniden yapılan veya tamir olunan konak odaları
 - 9 — Dikilen ağaç miktarı
 - 10— Yenide yapılan köy yolları (kilometre) Tamir olunan köy yolları (kilometre)
 - 11— Yeniden yapılan köprü ve menfezler adedi. Tamir olunan köprü ve menfezler adedi.
 - 12— Köy namına yeniden yapılan veya tamir olunan dükkân adedi.
 - 13— Köyde açılan meydan adedi.
 - 14— Yeniden yapılan hamam ve çarşı ve pazar mahallen miktarı.
 - 15— Köyde köy namına açılan tezgah adedi.
 - 16 — Köy namına satın alınan damızlık boğa, aygır, teke, koç, at ve kısırak adedi.
 - 17— Köyde yapılan park, mesire mahalleri.
 - 18— Köy bütçesinden bir sene içinde yapılan sarfiyatın nevileri ve bunlardan:
- Nafia, Sıhhat, Temizlik, ve sair umumi köy işlerine sarfolunan para miktarı.

H Ü L A S A

San'at ve yatı mektepleri
hisselerinin taksit zamanla
rında gönderilmesi H.

No.449

129

1 — San'at ve yatı mekteplerinin masrafına iştirâk eden vilâyetlerimizden bazıları hisselerini vakit ve zamanla ait olduğu vilâyet emrine göndermediği için bu hususta mütemadi muhaberata sebebiyet verilmektedir . Bu sebeple bir taraftan mektebin daimî maaş

ve masrafları vakfında tediye edilmemekte diğer taraftan Vekâlette lüzumsuz bir çok muhabere karşısında bırakılmaktadır.

2 — San'at ve yatı mekteplerinin bulunduğu vilâyetler 1867 numaralı kanun ile tahdit edilmiş ve bunların masrafına iştirak eden vilâyetlerde muayyen mıntakalara ayrılarak her vilâyetin varidat ve vaziyeti nisbetinde iştiraki derpiş edilerek tebliğ kılınmış ve bütçelere tahsisat konulması temin edilmiştir.

Vilâyetler tediye mecburiyetinde bulunduğu bu paraları muayyen müddetler zarfında tesviye etmedikleri takdirde yine mezkûr kanundaki sarahat dairesinde doğrudan doğruya kendilerine ait Maliyedeki varidatlarından tevkif edilerek mektebin bulunduğu vilâyete irsali salahiyetide bu kanunla alınmıştır.

Bu vaziyet karşısında vilâyetlerin iştirâk hisselerini tediye etmeleri mecburi ve zaruridir.

3 — Bu paraların bütçe dahilindeki tahsisattan ve usulüne tevfikan tediye evrakı müsbitesine müsteniden sarf edilmesi hesap usulleri iktizasından bulunduğundan vilâyet muhasebei hususiyesinden malûmatı lâhik olmaadan Maliye tarafından varidattan tevkif edilmesine sebebiyet verilmesi muamelenin tesadet ve yeknesaklığını ihlâl edeceği şüphesizdir.

Bu vaziyete mahal bırakmamak şüphesizki vilâyetlerin elindedir. Memleketin geçirmekte olduğu İktisadî buhran sebeble varidatın tahsilinde müşkilât çekildiği malûmdur. Ancak bu hal kauunların amir bulunduğu mecburi hizmetlerin ifa edilmemesine sebep teşkil etmez. Vilayet hususî idare bütçessini umumî sarfiyatında münasip ve mümkün bir tasarruf sisteminin tatbiki ve tahakkuk eden varidata eski senelerden devren gelen

bakayanın tahsiline germi verilmek suretile vilâyet masraflarının muntazaman tediyesini temin etmek ve hususi idarelerin tediye kabiliyetini yükseltmek mümkün bulunmaktadır.

Hülâsa : Her vilâyet san'at ve yatı mektebine iştirak hissesini taksiti muayyen olduğu müddet zarfında tediye mecburdur.

Bu hisseyi vaktinde göndermeyen vilâyetler mektebin bulunduğu vilâyete keyfiyeti bildirecek ve taksit zamanını hatırlatacaktır. Bu husus, için vilâyete her hangi bir şekilde müracaata lüzum ve sebep yoktur. Mektebin bulunduğu vilâyet iştirak hissesini göndermeyen vilâyetten muvafık bir cevap alamadığı halde keyfiyeti vekâlete bildirecek ve vekâlet hiç bir izahat ahzına lüzum görmeden derhal 1867 numaralı kanunun ahkâmın: tatbika tevessül edecektir.

4 — Yukarıdaki izahatın ehemmiyetle nazarı dikkate alınarak tatbiki tamimen temenni olunur efendim .

11/9/1932

H Ü L Â S A

Hususi idare bütçelerinde
daimi encümen kararıyla yapı-
lacak münakalelerin müstacel
hususata Hasri H.

No. $\frac{449}{136}$

Vilâyet bütçeri üzerinde ve fasıllar arasında yapılacak münakaleler ile tahsisatı munzamme ve fevkalâdelerin istihsali için Vilâyet encümenlerine idarei umumiyei Vilâyet kanununun 144 ncü maddesinin 6 ncı fıkrasına tevfikân verilmiş bulunan selahiyet ancak müstacel ve fevkalâde ahvale münhasırdır.

Bütçelerin tanziminde Vilâyetin hakiki ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bilhassa masraf tahminlerinin dirayet ve isabetle takdiri bütçe nazımlarının en hassas vazifelerinden olduğu malûmdur. Bütçe tatbikatı esasında müstacel ve fevkaleda ahvala ait olmayarak devam ve teselsül eden münakale talepleri bütçe nazımlarının isabetsiz tahminlerde bulunduklarına delâlet ettiği gibi bu suretle yapılan münakaleler umumi Meclislerce tanzim edilmiş bulunan bütçelerin sene nihayetine kadar ilk şekillerini değiştirmelerini intaç etmektedir.

Bu hal mevzuatı Umumiyeimizin ahkâmına muğayır olmakla beraber idarei Hususiye bütçelerinde istihdaf olunanilmi gayelerin de sarsılmasını da mucip olmaktadır. 8/2/928 tarih ve 386 ve 22/6/931 tarih ve 449/87 ve 11/7/931 tarih 448/106 Numaralı tamimlerle de izah ve tebliğ edildiği veçhile münakalelerdeki müstaceliyet ve fevkalâdeliliğin takdiri derecei nihayede Vekâletin selâhiyeti cümlesinden bulunduğundan mazbataların gönderilmesinden evvel münakale icra ve tahsisat itasını müstelzem olan işin neden ibaret olduğunun müstaceliyetindeki esbabın Vekâlete izahile alınacak cevaba göre muamele ifa buyulurmasını bir kerre daha ehemmiyetle ve tamimen rica ederim efendim.

12/9/1932

H Ü L Â S A

Açık pazarlar H.

No. $\frac{130}{65}$

29/6/932 tarih ve 130/65 [*] sayılı tamime zeyildir.

1 — Şehirlerimizde her yerin icap ve ihtiyacına göre pazar yerleri açılmasının temini hakkında Vekâlet

[*] 50 sayılı mecmuanın 553 üncü sahifesindedir.

tamiminin idare ve belediye reisleri tarafından fili tatbikatı, açılan yerlerde balkın memnuniyetini mucip olacak iyi neticeler vermektedir. Şahsi müşahedeler, resmi raporlar, hususi mütalealar, aile tecrübeleri, gazetelerdeki iktisadi makaleler ve kronikler ve bilhassa alâkadar fertlerin ifadeleri bu neticeyi teyit ve teşebbüste devamı teşvik edecek mahiyettedir.

Bu müsbet ve müsmir neticeyi daha verimli ve daha tutumlu yapmak, yani mevcut içtimai ve iktisadi şartlar altında halka ve halk ve aile iktisadına bu kadar faydalı olan müesseseleri mevcut imkânlar dahilinde daha ziyade tekemmül ettirmek idare ve belediye amirlerinin ilk vazifelerindendir. Vekâletin noktai nazarına göre bu vazife ihtiyaç varsa yeniden pazarlar açmak ve açılanları tekemmül ettirerek ucuzluk, temizlik ve intizam noktalarından gayeye yaklaştırarak ifa olunabilir.

Binaenaleyh İdare ve belediye reislerinin pazarların açılması, tanzim ve İslahı ile bizzat alâkadar olarak et, zebze, yağ süt, yumurta gibi esaslı gıda maddelerinin temizlik ve tazeliği fiyatlarının da mahalli şartlara uygun olmasının Polis veya belediye memurlarından birisinin ve yahut bir kaçının hey'et halinde pazar komiseri sıfatile daimi surette murakabe ettirilerek her zaman nezaret altında bulundurulması icap eder.

2 — Kışında pazar yerlerinin faaliyetini temin için satıcı ve alıcıları yağmurdan , çamurdan koruyacak tertibat şimdiden düşünülmelidir.

3 — Yakında pazar yerleri için ucuz ve ihtiyaçta uygun tipte plânlar vekâletten Vilâyetlere gönderilecektir. Bununla beraber Büyük hanlar ve sair mevcut tesisattan istifade edilecek kış için pazar yerlerinin tertip ve tanzimine başlanılmasını ve nerelerde pazarlar

açıldığıнын, bunların ne gibi noksanlarının ikmal ve İslahlarının neye mütevakkıf bulunduğunun iş'arını rica ederim efendim.

28/9/932

Nüfus işleri UMum müdürlüğü

H Ü L Â S A:

İhtida eden mübadiller H.

21021

12722

İhtida ettiklerinden dolayı mübadil sıfatile sevk edilmemiş olupta mübadele mukavelenamesinden evvel ihtidaları resmî kuyut ve vesaik ile tesbit edilememesi yüzünden mübadil addi mülahaza edilen eşhasın ahval ve hüviyetleri hakkında evrakları lieclittetkik vekâletimize gönderilerek haklarında kat'î bir tebliğ icra edilmeden Muhtelit mübadele komisyonuna şevkleri cihetine gidilmemesi rica olunur efendim.

16/8/1932

H Ü L Â S A

Mülteci ve muhacir sıfatile
memlekete girecek olanların
sıhî muayeneye tabi
tutulmaları H.

22082

13648

Memleketimize muhacir ve mülteci sıfatile girecek kimseler girdikleri hudut mıntakalarında hemen sıhî vaziyetlerinin tesbiti ile icap eden sıhî tedbirlerin alınması için Sıhhat ve İçtimai Muavenet memurlarınada ehemmiyetli bir surette tebliğat yapılması, Girdikleri tarihle muayene başlattırıldığı tarihin ve tesbit edilen sıhî hallerininde Sıhhat ve İçtimai Muavenet vekâletine derhal bildirilmesi ve vekâlete mulumat verilmesi rica olunur efendim.

18/9/1932

Vilâyetler İdaresi U. müdürlüğü

Ş. II.

H Ü L A S A:

Mektupcuların askerlik meclislerine riyaset edemiyebilecekleri hakkında :

No. 3312

Askerlik mükellefiyeti kanununa tevfikân teşekkül edecek askerlik meclislerine mezkûr kanunun 21 inci maddesi mucibince ancak valiler ve vali muavinleri iştirak ettikleri takdirde bu meclislere riyaset edebilecekleri musarrâh iken bazı vilâyetlerde askerlik meclislerine mektupcuların iştirak ettikleri ve riyaset vazifesinin de valilere izafeten mektupcular tarafından ifa edilmekte olduğu Milli Müdafaa vekâletinden bildirilmektedir. Mezkûr kanuna nazaran askerlik meclislerine en büyük mülkiye memuru namına iştirak edenlerden yalnız vali muavinlerinin meclise riyaset edebilecekleri ve binaenaleyh mektupcuların mezkûr meclislere riyaset edemiyebilecekleri tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere birinci umum müfettişliğe ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

7/9/932

H Ü L Â S A

Millî İktisat ve Tasarruf
Cemiyeti H.

No. 3542

İsrafla mücadele, halkı tasarrufa teşvik, yerli mahsullerimizin revacını tezyit gibi gayeler etrafında siste-

matik mesaisile Millî İktisadiyatımıza müfit olmağaçalışan ve üç senelik mesaisile buna muvaffak olduğuna gösteren “Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyetinin inkişafı için idare âmirlerimizin şimdiye kadar olduğu gibi badema da muzaheretle devam etmelerini ve Cemiyetin peyderpey açmakta olduğu şubelerle çok yakından alâkadar olmalarını rica ederim

Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

22/9/1932

H Ü L A S A :

Cenevreye giden tevfik Rüş-
tû Beyefendinin avdetlerine
kadar Hariciye işlerinin
Şükrü Kaya Beyefendi
tarafından tedvir edi-
leceğine dair

3596

Cenevreye giden Doktor Tevfik Rüştü Beyefendinin avdetlerine kadar Hariciye işlerinin 20/Eylül/1932 tarihinden itibaren Dahiliye vekili Şükrü Kaya Beyefendi tarafından tedvirinin Reiscümhur hazretlerinin yüksek tasviplerine iktiran ettiği Başvekâleti Celileden bildirilmiştir efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

29/9/1932

H Ü L A S A :

Elektrik, Gaz ve Tel-fon gi-
bi amme hizmetlerini ya-
pan şirketlerin aldıkları
paralara dair

No. 3612

Elektrik, gaz, Telefon gibi amme hizmetlerini yapan şirketlerin mukaveleleri haricinde ve türlü namlarla-

abonelerinden para aldıkları şikâyet ediliyor. Nafia Vekâleti Celilesine arzedildi.

Vilâyetteki bu kabil şirketlerin halktan aldıkları paranın mukavelelere mutabakat ciheti tahkik ve tetkik olunarak halkın izarına müsaade edilmemesini rica ederim efendim.

Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

28/9/1932

H Ü L A S A :

İdare coğrafyası H.

Ş. III.

No. 925

Zeyl: 7/11/1932 tarih ve “301” sayılı tamime

Mart 1932 bidayetinde vekâlette bulundurulması icap eden İdare coğrafyası aradan altı aya yakın bir zaman geçmesine ve müteaddit tekitlere rağmen vilâyetiniz tarafından hala gönderilmemiştir.

Vekâletçe Büyük ehemmiyet verilen bu eserin nihayet ikinci teşrin bidayetinde vekâlette bulundurulacak surette hazırlanarak postaya tevdiini rica ederim efendim.

30 vilâyete yazılmıştır.

İdare coğrafyası hakkında yapılan tamimler

7/11/931	301
19/12/931	466
10/1/932	29
25/5/932	554

Vekâletçe Eylül 1932 zarfında tekaüt ve yetim muameleleri ikmal edilenler.

<u>İsim ve memuriyet</u>	<u>Nev'i Tahsis</u>
Çaldıran nahiyesi müdürü Mehmet Nuri ef.	Yetim
Erzurum esbak Valisi Sabit b.	Tekaüt
İbastı nahiyesi müdürü Şakır ef.	Yetim
İzmir iskân kâtibi Şekip ef.	İkramiye
Karagümruk tahrirat kâtibi Mustafa Fahri ef.	Tekaüt
Şebinkarahisar mektubi kalemi ikinci kâtibi Ziya ef.	İkramiye
Bandırma tahrirat kâtibi Hacı Ahmet ef.	Yetim
Çermik kaymakamı Mustafa Reşit b.	Tekaüt
Maçka hususî muhasebe memuru Aptürahman ef.	Yetim
Lapseki hususî muhasebe memuru Mustafa ef.	Tekaüt
Tekirdağ hususî muhasebe memuru Osman Nedim ef.	„
Baskil kaymakamı Şevket b.	„
Akseki kaymakamı Sadi b.	Yetim
Mülga muhacirin komisyonu reisi Rıza paşa	„
Bayramiç tahrirat kâtibi Ahmet Ziya ef.	Tekaüt
Zara nahiyesi müdürü İbrahim Etem ef.	yetim
Harzo nahiyesi müdürü Hayri ef.	„
Bulaman nahiyesi müdürü Ahmet b.	Tekaüt
Alaşehir tahrirat kâtibi Kenan ef.	Yetim
Tavşanlı hususî muhasebe tahsildarı Emin ef.	Tekaüt
Aydın mektupcusu Kemal b.	Yetim
Adana evrak müdürü Mustafa b.	„
Melli nahiyesi müdürü Mustafa Lutfi ef.	İkramiye
Karacabey hususî muhasebe memuru Mustafa Hikmet ef.	Tekaüt
Siverek mutasarrıfı Tahir b.	Ytim

Gayrı Resmî Kısım

Belçika'nın İdarî Teşkilâtı

Yazan: **Maurice Capart**

Belçika Sanayi ve Mesaî ve İçtimai Muavenet Vekâletinde
Müdür Brüksel,deki Maliye' Konsolosluk ve İdare ilimleri Yüksek
Mektebinde Profesöer.

(Baş tarafta geçen nushada)

13- İdareten Merkezden ayrılık hususundaki

Esası Kanun'un prensibi mucibince, Vilâyet Meclisi muhtariyeti haizdir: Meclisin mevcudiyeti üzerinde Hükümetin tesiri yoktur; ve ayrı ayrı mukarrerat üzerinde hiç bir tasdik veya red salâhiyetine de malik değildir. Fakat buna mukabil, Hühûmetin velayeti âmmesinin tatbiki yolu ile, kanunen mahdud surette muayyen olan ahval ve şerait dahilinde, Vilâyet Meclisini umumî menfaatin ihlâlüne gayrimuktedir bırakan bir kontrol derpiş edilmiştir. Bu kontrol gayrimüsavi nisbetlerde icraî, teşriî ve adlî kuvvetler tarafından icra olunur.

A. - İcraî Kuvvetin doğrudan doğruya ve daimî murakabesi, kanunen tesbit edilmiş olan ahvale göre, Vilâyet Meclisi mukarreratının tasdiki, ilgası veya taliki suretlerle Kırالا verilmiş olan hukuk sayesinde. Hükümdar tarafından icra olunur,

Meclisin dahilî nizamnamesini, Vilâyetin masraf bütçesini ve bunlara karşılık olarak bulunan vasıtaları ve kezalik istikrazları Kırılın tasdik eylemesi mecburîdir. Diğer ahvalde - bilhassa dahilî idareye mütedair nizamnameler, Polis nizamâtı, masarîfî Vilâyete ait olmak üzere menafîi umumiyeye hadim müessesatın ihdası gibi hususatta - Kırılın tasdiki kanunen muktazî değildir, fakat, Vilâyette Merkezî Kuvvet'in mümesili ve daimî mürakabe ajanı olan Valinin “ bir kaydı ihtirazı denneyan eylemesi” (bir meseleye itirazda bulunması) o keyfiyetin Kırılın tasdikına arzını istilzam eder.

Aynı kontrol vasıtası, icap ettikçe, Vilâyet Meclisi Daimî Encümeninin ; Komün Meclisinin ve Bourgmestre ve Echevin'ler Kolejinin mukarreratına da şamil olur. İşte bu sebepledir ki mesele üzerinde biraz durmak ve bunun mekanizmasını mufassalan izah etmek zarureti vardır.

Vali, yalnız Daimî Encümen'in Reisi olmak sıfatına ve Vilâyet Meclisinde müzakereye konulacak meselelerin tanzim ve ihzarında daima âmil bir iştiraki bulunmasına nazaran kendisini o heyetle birleştiren rabıtalardan sebebile değil, fakat o Vilâyetin sahası dahilinde, Merkezî Otorite'nin bir kolu, kanunlarla an'ane ve teamüllerin bekçisi, Kırılın müteyakkız gözü olması vâkıası ile de mezkûr Meclisin bütün içtimalarında hazır bulunur.

Vilâyetin siyâsî ve İktisadî hayatına içli dışlı bir tarzda karışmış olması hasebile, Vali meclisin rey verdiği kararların mâna ve şumulüne nüfuz etmekte hiç bir müşkülâta düşmez: Bu kararların mümkün olan neticelerini kolaylıkla istihraç eder. İmdi eğer kralın tasvibine arzedilme keyfiyetinin mahfuz ve meşrut tutulduğu ahvalden birinde, Vali, meclisin kararının, Vilâyetin ha

kiki menfaatlanna mugayir alduğunu, yahut Vilâyet ahalisinden her hangi dir zümrenin işine uygun mahiyette bulunduğunu, veya Vilâyetin kuvvei maliyesine, Vilâyet emrine verilmiş olan tahsisata, bunların mâvuzialehinin gayri bir istikamet verdiğini teemmül etmek için bir sebep görürse, o zaman Meclis tarafından derpiş edilen tedbirin tasvip veya reddi hususunda icraî kuvvetin kanunen selâhiyettar olan en büyük Reisine yani krala keyfiyetin arzını talep edecektir. Bu suretle kontrol icrası, demek oluyor ki, doğrudan doğruya ve daimîdir. Bundan mada bu kontrolün derhal tatbik mevkiine konulabilmesi faydası da vardır.

Kıralın tasvibine müracaat, bu hususta takip olunacak muamelâtın mecburî mukaddimesi olmak üzere, Vali tarafından bir “İtiraz beyannamesi = Déclaration de réserve” ile yapılır. Bu itiraz beyannamesi, aksi takdirde keenlemyekûn sayılmak kaydile, meclisin kararından en geç on gün zarfında verilmiş olmalı ve iki gün içinde Meclise veya Meclîş dağılmış ise Daimî encümene ihbar edilmelidir. (Filvaki, Vilâyet Meclisinin toplanmalarının kısa müddetle olduğu 11 inci bentte görülmüştür.) İtiraz beyannamesinin neticesi, Meclis tarafından ittihaz edilmiş olan kararın en fazla otuz günlük bir mühlet için talikidir. Esbabı mucibeli bir kararname ile Kral kendisinin bu baptaki kararını beyandan evvel muktazi tetkikatın ifasına müsait olacak yeni mühleti tesbit edebilir. Eğer bu mühletin sonunda, Meclisin vermiş olduğu kararın aksine karar sadır olamazsa - Meclisi kararının aksine karar demek Kıralın ademi tasvip kararnamesidir – Vilâyet Meclisince müttehaz karar mer’i ve lâzimtül icradır. Maamafi, umumiyetle, Kıraldan bir tasvip kararnamesi sadır olur ki bu muamele mevzuubahis mukarreratın veya nizamnamenin kıymeti hakkın-

da varit olacak bütün tereddütleri bertaraf ettiği cihetle en iyi bir tarzı idare olur. Şunu da kaydetmelidir ki Valinin itiraz beyannamesini müteakip sadır olacak kral tasvibi sade ve münekkah olmalıdır: Başka bir tabirle, kiral ya tasdik eder veya tasdik etmez, işte o kadar. Fakat Merkezî Kuvvet'in murakabesinin, buraya kadar bahsolunan - umumiyetle, münhasıran idari mahiyetteki -muamelâtan başka hususata da şamil olması icap ederdi.

Kendisinde tanınmış olan muhtariyetle kendisine bahşolunması asla varit görülmemiş olan mutlakıyeti birbirine karıştırarak Vilâyet Meclisi bazı ahval ve şeraitte ve fikirlerin ileri - geri hareketlerinin sevki altında, öyle kararlar ittihaz edebilirdi ki bunların mevzuu kendi kanunî selâhiyetlerinden harice çıkardı hiç, bir makam ve idarenin vazifeleri çerçevesine girmezdi, kanunu ihlâl eder veya umumî menfaate mugayir düşerdi. Bu gibi ahvali,ne Vilâyet kanunu ve ne de başka bir kanun tastamam tasrih etmez, zira bunların hepsini önceden tahmin ve tespit etmek gayri kabil olduğu gibi o kanunu tefsir edeceklerin gözlerinde kanunî şerait hududunu daraltacak bir mahiyette teferrüatın tâdadına girmek tehlikesine düşürüldü. Binaenaleyh Meclisin mukarreratından muhataralı veya dokunaklı cihetleri ihtiva edenlerine gözkulak olmak ve bunları Merkezî Kuvvet'e bildirmek vazifesi Vâliye düşmektedir. Eğer Vali o mukareratın, Meclis hukuk ve selâhiyetinden daha taşkınca olduğu, kanunu ihlâl eylediği veya umumî menfaate münafi bulunduğu telâkkisinde ise, yukarıda söylenen mühletler zarfında Meclise veya Daimî Encttmen'e tebliğ edilecek bir "İtiraz beyannamesi" ile Kiral nezdinde teşebbüsatta bulunmakla mükelleftir. O mukareratın icraya vaz'ı böylece otuz gün tehir edilmiş

olur. O andan itibaren Hükümet iki tarzı hareket ihtiyar edebilir: ya Kıral, Meclisin kararının açıkça gayri kanuni olduğu kanaatine varır ve esbabı mucibeli bir Kararname ile Meclisin o mukarreratını ilga eder: veyahut, keyfiyet meşkûk görülür ve o halde Kırai mevzuubahis mukareratı gayri muaayyen bir müddetle talik ve tehir eder, o şart ile ki Millet Meclisine o içtima devresinde veya müteakip ilk içtimasında, o hususa ait bir tefsiri kanunî lâyihası arzoluna. Vilâyet meclisi mukarreratını ilga veya tlîk ve tehir kararı sadır olmadığı takdirde ise, o mukarrerât ittihaz olduğu günden itibaren azamî (10+30) kırk günlük bir mühletin hitamında lâzîmülicra olunur.

B - Vilâyet Meclisi'nin ef'ali üzerinde yine doğrudan doğruya fakat tahakkuku daha ağır ve daha muameleli olan ikinci bir murakabe de teşriî kuvvet tarafından ifa olunur. Bu murakabe Kıralın kanunen muayyen mühletler zarfında iptal etmekte gecikeceği Vilâyet Meclisi mukarreratını ilga hususunda yalnız Mebusan ve Ayanın haiz olduğu salâhiyette tebarüz eder. Bundan sonra, Kıralın müdahalesi Vilâyet Meclisi mukarreratından birini ancak gayri muayyen müddetle talik ve tehir etmekten ibaret kaldığı takdirde Parleментoya bir tefsiri kanunî lâyihası arzının hükümdara terettüp etmesile de bu ikinci murakabe ifa edilmiş olur.

C — Bu defada dolambaçlı yoldan fakat bunumla beraber hakikî **üçüncü bir murakabe** vardır ki Adlî kuvvet tarafından tatbik edilir, şöyleki Esasî kanunun 107 inci maddesi müfadinca “bütün mahkemeler;” umumî veya vilâyetlere has ve mahallî kararname ve “nizamnameleri ancak bunlar kanunlara muvafık oldukları takdirde tatbik edeceklerdir.”

14 - Vilâyet Meclisinin Daimî Encümeni.

Her Vilâyet meclisi, Daimî bir encümeni (bir temsil heyetini) ihtiva eder ki bunun azası Encümen Reisi olan Validen maada altı kişi olmak üzere mezkûr Vilâyet Meclisi tarafından, nisbî temsil sistemi tatbik olunmaksızın, dört sene müddetle intihap olunnur. Daimî Encümen âzası, Devlet bütçesinden bir maaş alır ki bunun yarısı sabit miktarda ve yarısı ise o âzanın iştirak ettiği içtimaların sayısına göre (hakkıhuzur olarak) mütehavvil miktarda tesviye edilir. Bu aza, vazifesini ifaya başlamazdan önce 20 temmuz 1831 tarihli Dekre ile tesbit edilmiş olan şekilde yemin eder. (Bu yeminin şekli yukarıdaki 11 inci bendin notunda gösterilmiştir.)

Daimî Encümen, Vilâyetin menfaati her ne zaman icap ettirirse o zamanlarda. Valinin riyaseti altında toplanır [*] Encümen, hem Vilâyet meclisinin hemde kiralın tasdikma arzolunarak üzere (yani çifte tasdikli) bir nizamnamei dahilî tanzim eder. Encümende müzakere nisabı en az dört azanın içtimada hazır bulunmasile tahassul eder ve kararlar mutlak ekseriyetle ittihaz olunur. Reylerin tesavisi halinde müzakerede hazır bulunmayan aza da ve ihtiyaç vukuunda, Vilâyet Meclisi azasından bir diğeri de davet olunarak şu veya bu rey üzerinden ekseriyet vukuuna imkân verilir. Muhtelit hukuklu (Contentieux) İdarî muhakeme hali müstesna olmak üzere, Daimî Encümenin içtimaları alenî değildir.

15 - Daimî Encümenin salâhiyetleri, Vilâyete, Nahiye aî menfaatlerin üç taraflı sahası üzerinde az veya çok genişliği haiz nispetlerle yapılır.

[*] Valinin bulunmadığı taktirde Encümene kendi azasından birisi riyaset eder ki bu alelmûtat, Encümen âzalığında en fazla kıdemi olandır.

Umumî menfaatlar zümresinden olan işlere bakmak itibarile, Daimî Encümen; Merkezî kuvvetin elinde, ayrıca o kuvvetten müstakil olmak üzere, Vilâyet dahilinde kanunlar ve nizamların infazına medar olacak bi alet halinde tezahür eder ki bu halde Encümen, (nahiye Meclisinden hariç olarak - 28 numaralı bende müracaat - bir burgmestr'ın tayini, bir esnaf loncası ihdası gibi hususatta) reyinden istifade olunabilecek her türlü mesail için mütalâasını beyana davet olunan bir heyet mesabesinde dir.

Fakat, Daimî Encümenin asıl daha ehemmiyetli ve daha canlı faaliyeti **tam manasile Vilâyete ait menfaatlar sahasında** görülür.

Bu sahada encümen tam ve kâmil bir teşebbüs salâhiyetini haiz ve bu selâhiyetine Vilâyetler kanunu ile sahiptir. Başlıca vazifesi, mezkûr kanunun 106 ncı maddesinin ikinci fıkrasile musarrahtır: “ Daimî Encümen gerek Vilâyet meclisinin inikadı müddetince ve gerek Meclisin dağılmasından sonra dahi Vilâyet menafimin her günlük idaresine müteallik hususatın kâffesi üzerinde müzakere ve karar ittihaz eder.. buradaki “ her günlük idaresi” tabiri müteamil olan hukukî manasile anlaşılmalıdır: Bu cari olan muamelâtın ifası demektir ki müzakereye memur bir heyet tarafından asla icra olunamaz, çünkü bu işler alınacak tedbirlerde maharet ve elastikiyet, kararlarda sürat va icraatta büyük bir mesuliyet hissi bulunmasını icap ettirir. İşte keyfiyeti bu tarzda alışın tatbikata, geçmesi suretile dir ki 1836 daki vazi kanun, bu heyete (yani Daimî Encümene) Vilâyetin varidat ve masarifi hesaplarını hazırlamak, bütçeyi tanzim etmek bu bütçenin müvazenesini tahakkuk ettirmek veya muhafaza eylemek vesaitini araştır-

mak, tediye emirleri ita etmek, tahsisatları nahiyeler arasında tevzi ve taksim etmek, Vilâyet aleyhine ikame olunan davalarda vilâyet hukukunu müdafaa eylemek hazanda dava ikame etmek, ve talep olunan malûmatı vermek veya yukarda söylenen tedabiri icraya koymakta geciken, kendi emrine mülhak, idare mekamatına mahsusî komiserler yollamak vazifelerini bilhassa tevdi eylemiştir. Bununla beraber, Vilâyetler kanununun 105 ve 107 inci maddelerinin Daimî Encümene tanımış olduğu iki hususî hak ve salâhiyet, dikkata alınmağa şayandır: **Vilâyet Meclisinin yerine kaim olmak ve bizzat tedviri umur etmek hakkı.**

11 inci bendte izah eylediğimiz veçihle, vilâyet meclisinin içtimaları fasılalıdır. İmdi, vilâyetin menfaati , bazı tedbirlerin hiç gecikmeden ittihaz edilmesini âmir olabilir . İşte kanunun vilâyet meclisi dağılmış bulunduğu zaman , müstacel hususatta, **Daimî Encümenin mezkûr meclis makamına kaim olabileceğini** derpiş etmesinin hikmeti budur ; ancak şu şart ile ki Encümenin bu baptaki müzakerat ve mukarreratının mevzuu, icrasında efkârı umumiyenin tastamam tezahür etmesinin temini muktazi keyfiyetlerden olan bütçe, hesaplar ve namzetlerin tayini veya teklifi cihetlerine temas etmiyecektir. Bundan fazla olarak Encümen için, ittihaz etmiş olduğu kararın vilâyet meclisine ilk içtima vukuunda tebliğ edilmesi mecburiyeti de vardır. Meclis ise mevzubahs karan daha önceden buna müsteniden vaki olan icraata hâlel iras edilmeksizin red ve ılga edebilir.

Bizzat tedviri umur hakkı bundan daha karakteristiktir. Vilâyetin işleri alelade üç safhadan geçer. Tetkikatı evveliyeye, karar ve icra. İmdi,

vilâyet işlerinin tetkikatı evveliyasını ila ve meclis tarafından ittihaz olunan mukarreratı icra ile mükellef olan valinin faaliyetizliği veya muhalefeti o idarenin pürüzsüz işlemesine bir mania teşkil edebilir. Bu memurun (yani valinin) atalet veya sui niyetini yenmek için çare onun azli olurdu; fakat Daimî Encümene (tepişilen vali) ile başa çıkmak için onun yerine geçmek salahiyetinin verilmesi tarzı müreccah görülmüştür. Vilâyetler kanununun 106 ncı maddesinin ifadesince - vilâyet meclisi değil - daimî encümen (gayet şıkı bir surette vilâyete ait menfaatlar zümresinden olan) bir işin tetkikatı evveliyasına girişmek , Meclis tarafından verilen kararın icrasını bizzat temin etmek ve bu gaye ile yalnız valiye merbut bulunan vilâyet idaresi memurlarının faaliyet ve iştiraki mesaisini emretmen hakkına maliktir. Meğerki kral üç gün zarfında vali tarafından kendisine vaki olan itirazı müracaata hak vererek esbabı mucibeli bir kararname ile Encümenin “bizzat tedviri umur etmek” kararını tasdik etmemiş olsun.

Nahiye umuru sahasında Daimî Encümene mnhavvel olan salâhiyetlere gelince bunlar bilhassa muhasebeye ait hususatta bir nezaret ve mürakabe vazifesinde belli başlı olarak temerküz eder (23 numaralı bende müracaat.)

16 - Vilâyetler kanununun 116 ıncı maddesi , mezkûr kanunun 89 uncu maddesinde münderiç ve merkezî kuvvet tarafından vesayet hakkının icrasına mütedair olan ahkâmın Daimî Encümen muamelâtına tatbikini mümkün kılar. Bu kaideler, yukarıda 13 üncü bentde izah edilmişti. Binaenaleyh Vali için hini, hacette, kararın ittihazından on gün zarfında verilerek encü-

mene de iki gün içinde teblig edilecek bir itiraz beyannamesile mevzuubahis kararın üzerinden en geç kırk gün zarfında sadır olacak bir kiral kararnamesi istihsal eylemek yolu vardır ki bu kral kararnamesi encümenin kendi kanunî salâhiyetleri çerçevesinden dışarıya taşan veya umumî menfaata münafi düşen kararlarını ilga ve yahut gayri muayyen müddetle talik ve tehir eder.

Teşriî ve adlî kuvvetlerin encümen mukarreratı üzerindeki vesayetskâr faaliyetleri Vilâyet meclisi hakkında cari olduğu tarzdağinin mûmasilidir.

17 - Vali — Vilâyet Meclisi nezdinde Hükümetin komiseridir. (Madde 4) ; Kral tarafından tayin olunur. Krala yemin ader (11 inci bende bakıla) ve Devlet bütçesinden sabit bir miktar aylık alır.

Prefe'lerin kendi vilâyetlerde asla canciğer olmadıkları Fransada vaki olan halin aksine olarak, Belçikada Valiler merkezî idareden ziyade kendi memur bulundukları vilâyeti temsil ederler - ve buna itiraz etmek kimsenin de aklından geçmez. - Dahiliye Nazırı, Valinin Vilâyet menfaatlerini muhafaza için çırpınmasını hoşgörür; bu hal her mıntıkanın meşru menfaatlerinin teminini nazara alan ve o yüksek memura (yani Valiye) kendi idaresi altına konulmuş olan vatandaşlara teallûk eden bütün mesailde fa'al bir hissei mesaî almak imkânını veren kanuna da ve esasî kanunun ruhuna da uygundur.

18 - Valinin salâhiyetleri müteaddit ve karışiktır; bunlar umuma, Vilâyete ve mahalline ait menfaatlerin Uç katlı cevvi içinde inşîâ ederler.

Umumî menfaatler zümresinden olarak kanunların ve idarî kararların vilâyette icrasile mükellef olan faaliyet organı yalnız validir (Madde 124). Vali Nazırların en başlıca ve emre tabî mesai arkadaşı sıfatile

Merkezî İdarenin Vilâyetteki ajanlarına nezaret eder, onlara talimatlar tebliğ eder ve daha büyük makamata arz edilmek üzere

onların her hangi bir madde üzerindeki rey ye mütalâalarını toplar. Arondisman Komiserleriyle doğrudan doğruya veya daimî surette tamasta bulunur. (20 inci bende müracaat)

Bundan sonra, Vali - belki de en başlıca vazifesi olmak üzere İdarî zabitanın âmiri sıfatile [*] vilâyette nizam ve asayişin muhafızıdır: Bu hususta jandarma ve Garde civique (Milis) [**] kuvvetleriyle, gürültülü toplanmalar, karşılıklar ve kanunların icrasına karşı kıyam ve isyanlar vukuunda Ordu kuvveti valinin emri altındadır. (Madde 129)

Nihayet, vali nafia işlerinin ve levazım mubayaasının münakaşalarında, pazarlık ve mukaveleler aktinde her ne kadar bunlara doğrudan doğruya veya dolayisile

[*] İdari zabıta tabirinden ‘cürümlerin ikama meydan vermemek, bu bapta muktazi tedbirleri ittihaz etmek vazifesile mükellef olan inzibat memurları kastolunur. Bu zabıtaî maniadır. **Adlî zabıta** ise mücrimleri arayıp bulmak, bunlar üzerine yüklenen töhmetin delillerini toplamak ve muhakemelerinin icrası için selâhiyettar mahkemelere sevkeylemek vazifelerini haizdirki tenkili, cezaî bir mahiyeti vardır. Bunlardan mâda çalışmayı koruyan kanunların ve tehlikeli, sıhhate muzur veyahut eziyetli diye tasnif edilmiş olan mesaiyi istismar hususundaki şartlan tesbit eden nizamların tatbikatına bilhassa nezaret etmekle mükellef olan (meselâ maden mühendisleri, mesai müfettişleri gibi) teşkilât vardır ki bunlara da Sinaî zabıta denir.

[**] 1830 kanunu Esasisinde milis teşkilâtı mevcut ise de bugün fiilen mecburî surette milis hizmeti artık mevcut değildir. 1921 Kanunu Esasi tadilâtı ile yalnız lüzumu halinde bu teşkilâtın ihdasına meydan bırakılmıştır. Fiiliyatta zaten 45 yaşma kadar bütün gençlerin mecburî askerlik hizmeti dolayısüe ayrıca böyle Garde Civique vücuda getirmenin de imkânı kalmamış demektir.

iştirak edemezse de, Hükümetin nevamâ vekili ve müteahhidi gibi görünür.

vilâyet noktai nazarından, Vali fiilen vilâyet meclisinin ve Daimî Encümenin faaliyetine karışmış bir vaziyettir; fevkalâde içtima için Vilâyet Meclisi âzasını davet eder; bütün içtimaların açılma ve kapanmasını, kıral namına, beyan eder ; Meclisin celselerinde hazır bulunur ve istediği vakit hafi encümen teşkili talebinde bulunarak bu encümende vereceği izahatı dinletebilir; Meclisten geçmesi muktazi işlere ait iptidâî istilzarata nezaret ve yukarıda bahsolunduğu üzere “İtiraz beyannamesi” vermek suretile hükümetin velâyeti ammesini icra eder; Meclisin kararlarını tatbik ile mükellef olur (11 den 13 üncü bende kadar bakıla)

Diğer taraftan, vali, Daimî Encümene, rey sahibi olarak, riyaset eder, Encümene arzedilecek dosyeleri ve hilhassa bütçe ile senelik hesapları hazırlar; bu heyetin kararlarını, ita emirlerini imzalar ve mukarreratını icra eder (14 ve 15 inci bende müracaat).

Mahiye noktai nazarından, Valinin nüfuz ve tesiri, bir mürakabe ve nezaret mahiyetinde görülür ki bu, idarî vesayet prensibinin, muhtariyete karşılık konmuş olan muvazene ağırlığının kuvveden fiile çıkması demektir.

19 - Kalemler — Vilâyet kalemleri, inzibat bakımından, valiyi temsil eden Greffier'nin (bizde buna karşılık “Mektupçu” olabilir) emir ve nezareti altına konulmuştur, Greffier, Daimî Encümenin tanzim ettiği üçüzlü namzetler üstesi içinden, kıral tarafından altı sene müddetle tayin olunur; (11 inci bendte görüldüğü şekilde) yemin eder ve devlet bütçesinden maaş alır, vilâyet Greffier'si Meclisin ve Daimî Encümenin cel-

selerinde hazır bulunur, bu heyetlerin zabıtlarını tutmakla ve bunları ait oldukları defterlere geçirmekle mükelleftir, vilâyetin mühürü ondadır ve evrakın muhafazası da ona mevdudur.

Asıl kalemlere gelince, buular **Devlet kadrosuna dahil ve Dahiliye nezareti bütçesinden maaşlı erkân memurlar ve tâbi memurlar ile vilâyet idaresine mülhak ve hususi bütçeden aylıklı** olanlardır. (Erkân memur tabinle kıraldan veyahut Cumhuriyet reisinden tasdikli olan Fonctionnaires d'Etat'lar ve tâbi memur tabirile de diğer mucipname ile tayin kılınan tali memurlar yani Employes de Gouvernement'lar arasındaki faik gösterilmek istenmiştir. E.B.)

Birinciler, umumiyetle, vali tarafından inha veya tayin edilir, işten çekilir veya azlolunurlar. İkinciler ise Vilâyet Meclisi tarafındandır. Ekseriyetle Daimî Encümen bu tayin ve azil salâhiyetini Meclisten alınış bulunur. Bütün bu iki sınıf memurlar, bir taraf merkezî kuvvetin ajanı, diğer taraftan Daimî Encümenin reisi sıfatları itibarile, doğrudan doğruya valinin emri altında bulunurlar.

Arondiman ve Kanton İdaresi

(30 Nisan 1836 tarihli teşkilât Kanunu)

20 - Arondisman ve Kanton — Bunlar alel'ade arazi taksimatından ibarettir ve ne Arondismanın ve ne de Kanton'un hususî menfaatleri olmadığına göre bunların hükmî şahsiyetleri de yoktur.

Her bir İdarî Arondismanda [*] Hükümet şubeleri arasındaki münasebetleri kolaylaştırmak ve işleri mecrasına sevk etmek için Merkezî Kuvvet'in bir mümessili vardır ki (Arondisman Komiseri) unvanını taşır. Kırıl tarafından tayin ve azlolunur, sadakat yemini eder ve Devlet bütçesinden maaş alır.

Arondisman Komiserinin salâhiyetleri, esas itibarıyla, ancak (Gayrimüterakki: Non émancipée) yani nüfusu 5 000 den aşağı olan, ve yahut. 5.000 nüfusa malik olmamak dolayısıyla Arondisman Merkezî olmaları komünlerine şamildir.

Arondisman Komiserliği, Giron'a göre, Vilâyet Hükümetinin, işleri mahallinde rü'yet eden bir yardımcı kalemi demektir ki bu da o işlerin daha emniyet ve süratle görülmesine imkân verir.

İşte bu sebeptendir ki Arondisman komiseri “gayrimüterakki” komünlerin idaresine nezaret ve bütün memuriyet havrası içinde intizamı muhafaza etmekle mükelleftir. Bu husus için, karışıklık vukuunda jandarma kuvveti, ve ihtiyaç halinde ise, Ordu, Arondisman Komiserinin emrindedir.

Kanton bir Sulh Hâkiminin bulunduğu yer olmak itibarıyla, alel'ade bir adli daireden ibarettir; - keza Kanton bir intihap dairesidir, çünkü Vilâyet Meclisi intihabatı kanton kanton yapılır - bir de Kanton bilhassa Milis teşkilâtı noktai nazarından İdarî bir dairedir.

[*] İdari arondisman ile Adli arondisman arasında her zaman tetabuk yoktur. İdarî arondismanlar daha iyi idare olunmak maksudile Adli arondismanlardan daha fazladır Fakat buna mukabil İdarî arondismanlarla İntihabat arondismanları daima birbirine tetabuk eder, çünkü Mebusan ve Ayan Meclisleri için yapılan inihaplar Arondismanlara göredir. Belçika 41 İdarî Arondismana (Kaza) ya ayrılmıştır.

Komili İdaresi

(30 Mart 1836 teşkilat kanunu)

Komün meclisi, Bourgmestre ve Echevinler Heyeti-, Bourgmestre , Kalemler.

21 - Belçika, her biri birer hukuki , mevcudiyet olan hükmî şahsiyeti haiz bulunan komünlere ayrılmıştır. Bunların hudutları ancak bir kanun ile tadil ve tashih edilebilir. Denilebilirki komün, ülkenin mahdud bir kısmı üzerinde temelli olarak yerleşmiş fertlerden ve ailelerden müteşekkil ve alâkadarlar tarafından muhtar bir tarzda tanzim edilmiş menfaatlara malik bir cemiyettir.

Komün bazılarının iddia ettikleri gibi alelâde bir şirket, hususî bir nevi mecburî sendika değildir.

Aristot , mahallî komünde ailenin tabî bir kolonisini görüyordu. Komün Devletin bünyesini vücade getiren “birlik” tir , hüceyredirki Devlete tekaddüm eder ve Devletten sonrada yaşar. Komün iptidaî mahiyette siyasî , zarurî bir tecemmüdüdür ki hemcivarlığın yarattığı bir çok münasebetlerin ve mahallî hayatın doğurduğu ve temin etmek zaruretinde bulunduğu bir çok ihtiyaçların tesiri altında , nüfusun inkişafı ve ailelerin küme küme toplanması dolayisile anî olarak teşekkül eder.

Böylece kümelenmiş olan aileler ve fertler arasında tehaddüs eden münasebetler , nahiye hayatını tevlit eder . Bu münasebetlerin , mahiyetlerine uygun tarzda tanzimi zarureti Nahiye idaresinin vücudunu istilzam ve bu İdarenin tesisindeki hikmeti isbat eder.

22 - Nahiye meclisi Komün, Meclisi komünün mümessillerinin meclisi demektir. Bunların sayısı

nahiyenin nüfusuna göre 7 ile 45 arasında değişir. Nahiye meclisi âzası altı sene için intipap olunur ve müntehiplerinden umumî surette ve salahiyeti kâmile ile bir vekâleti haiz buluuur. (11 numaralı bendin notunda gösterilmiş olan) sadakat yeminini eder ve aylık almaz (*). Hiç kimse aynı zamanda iki komün meclisinde birden âza olamaz. Bir nahiye meclisini feshetmek kudreti yalnız kanun ile kabildir.

Nahiye Meclisi intihabatının ve intihap edilmiş olan âzanın salahiyetinin nafız ve muteber olmasına müteallik itirazları hal ve fasletmek , yalnız valinin krala müracaatı keyfiyeti hariç olmak üzere münhasıran vilâyet Daimî Encümenine aittir.

Komün Meclisi umumiyetle, muayyen devresi olmaksızın , fakat kendi selâhiyetleri dahilinde bulunan işlerin icap ettirdiği kadar komünde içtima eder (**). Nahiye meclisi umumî müzakere için Bourgmestre ve Echevinler Heyeti tarafından içtimaa davet olunur. Meclisin celselerinde aleniyet esasının daimî surette tatbikat sahasında icrasına imkân verilmiştir, fakat bu celselerden büyük bir kısmı mecburî veya ihtiyarî olarak hafî şekilde vaki olagelmektedir.

Vilâyet Meclisinde vaki olan tarzın aksine olarak Komün Meclisi tarafından tanzim olunan dahilî mesai nizamnamesi daha yüksek makamların tasdikına tabi değildir (11 numaralı bende müracaat).

Komün Meclisi, âzasının ekseriyeti hazır bulunmadıkça hiç bir karar ittihaz edemez. Bununla beraber, üçüncü defa vaki davet üzerine meclis toplandığı vakit ekseriyet nisabı olmadığından dolayı daha evvelki defa

(*) Komün Meclisi azasına , Vilâyet daimî encümeninin tasvibile hakkı huzur verilebilir.

(**) Meğerki şerait komünde içtimaa müsait olmya

müzakereye konulmuş olan mevzular, bu kere azanın sayısı kaç olursa olsun kabul veya reddolunur. Bu hükmün gayesi bir Komün Meclisinin, azasından bir kısmının hüsnüniyetsizliği dolayısıyla, faydalı surette in'ikat etmesi imkânsızlığına mani olmaktır, (Madde 64). Meclisin bütün kararları reylerin mutlak ekseriyetile ittihaz olunur. Şöyleki : Namzetlerin teklifi, memuriyetlere tayin, azil veya işten elçekme kararları hafi suretle ve diğer hususat ise yüksek sesledir. Meclisin reisi - Meclisin âzası olmak itibarile - sonuncu olarak reyini verir ve reylerde müsavat vukuunda teklif reddolunmuş olur.

23 - Vazî kanun Nahiyelerin İdarelerine pek geniş bir muhtariyet tanımıştır. Mezkûr İdareler, bu muhtariyetleri hakkında haklı olarak, bilhassa kıskanç davranırlar. Vazî kanun, bu nahiye idarelerinin mümessillerine öyle selâhiyetler vermiştir ki bunların ehemmiyet ve vüsatini mühimsememek mümkün değildir. Nahiyeler kanununun 75 inci maddesi, Belçikanın İdarî teşkilâtının en göze çarpıcı fasıllarından biri olan bu husus hakkında hüküm verir. Bu maddede musarıhtır ki: “Nahiye meclisi Nahiyenin menfaatlerine ait - Nahiyeyi alâkadar eden - her şeyi tanzim eder.” Tanzim eder demek karar verir, emreder, hakimiyetle bir nizama bağlar ve hukukî mecburiyetlerini tayin eder demektir. Diğer bir ifade ile, Nahiyeye ait mesailde, Meclis hakim ve âmirdir, en nafiz ve en son haddinde bir makamdır. Bütün bir kudretle hareket eder. Salâhiyeti naizdir, bu bapta bir kanun metni bulunsun ve yahut bulunmasın.

(Bitmedi)

Enis Behiç

Şehirler (ve) Belediyecilik

Fransız belediyelerinde Malî İslahat

(8)

89 Vilâyete ve 38,000 belediye Komüne ayrılmış olan bu memlekette Devlet, Vilâyet ve belediye umuru maliyesi birbirile ihtilat yapmaksızın tetvir olunmakla beraber, diğer devletlerde olduğu gibi, kesri munzam teşekküllerde Vilâyet mahalli idarelerince yapılan bazı hizmetlere ait masarifin belediye bütçelerinden tesviyesi şekillerine de tesadüf olunur. Hu temas noktaları haricinde, üç müessesenin malî işleri yekdiğerinden temamille müstekıldır.

Devlet, Vilâyet ve belediye bütçe ve hesabi katileri hemen umumiyetle birbirine pek yakın şekiller arz eder.

Belediye bütçeleri 1 Kânunusani den 31 kânunuevvel nihayetine kadar bir senelik varidat ve masarifatı ihtiva eder. kanunî şekillere göre belediye bütçelerinin mayis içinde yapılmış olması şarttır, fakat tatbikatta ve bilhassa mühim ve büyük belediyelerde bu bütçeler ancak sene sonunda yapılabilmektedir, Hesabı kafilerine gelince, bunlar, bütçenin tatbikat senesini takip eden senenin ilk üç ayında, yani 31 mart tarihine kadar yapılmış olması lâzım dır, Küçük belediyeler tatbikatta bunu yapmakta isede büyük belediyeler, ancak yeni senenin üçüncü üç ayı içinde hazırlayabilmektedirler.

Bütçeleri iki kısmı ihtiva eder, birisi âdi ve daimî hizmetler mukabili olan adî bütçe, diğeri de muvakkat masraflarla yeni tesisat işlerine ait tahsisatı ve bu işler için akt olunan istikrazlar hasılatını gösteren fevkalade bütçedir.

Bundan başka (ilâve bütçe) ve ya (bütçe lahikasında) denilen ve geçmiş sene içinde bütçede yapılan münakalelerle yeniden verilen tahsisatları gösterir bir vesikanın ihzârı mecburidir.

Belediye bütçeleri valiler tarafından tasdik ve belediye reisleri tarafından tatbik edilmekle beraber, bütçede yapılacak sarfiyatın fasıl ve maddesine ve tahsisatına mutabık olup olmadığı da belediye tahsilat âmiri tarafından Kontrol ve vize edilir, ve bunun belediyeye karşı salâhiyetini ve istiklalini muhafaza için bu memurlar valiler tarafından belediye meclisince seçilmiş Uç namzet arasından tayin oulunur.

Fransız Belediyelerinin varidatı

Belediye varidatı iki kısım olup birincisi bütün belediyelerce hepsinin aynı sistem ve miktarda tahsil ettikleri esaslı varidat; İkincisi Belediyelerin kendi ihtiyarlarile, kanunun tayin ettiği azamî miktarakadar alabildikleri (Taks) lardır.

Büyük Fransız ihtilâli, eski vergi ve resimler yerine yeni dört vergi ikame etmiştir.

1 — Eski angariye usulu yerine ikame olunan üç günlük amele yevmiyesi nisbetindeki şahsi vergi ile mesken icarlarına göre tesbit olunan mobilya, resmi.

2 — Ebniyeli ebniyesiz yerlerin mülk sahibine temin ettiği irat üzerinden alınan emlâk vergisi.

Sınâî ve ticarî müesseselerin icar bedellerile müstahdem veya amele miktarı üzerinden alınan meslek patentesi.

3 — bunların ehemmiyetine göre tasnif edilmiş kapu ve pittı çere resmi.

Bunlardan üç günlük amele yevmiyesi nisbetindeki

şahsî vergi 1902 de lağvedilmiş fakat birinci fıkrası mobilye resmine aile efradının adedi de mikyası olarak ilâve olunmuştur.

İkinci fıkradaki vergi bir nevi irat vergisi ise bu gelirlerin yüzde yirmi beşi tamir masrafı olarak çıkarılır ve her sene bütçe kanunile tesbit olunan bir yüzde alınırdı. Bilâhare gerek ebnivelerde gerek ebniyesizlerde tadilât yapılmıştır. (1901) de tesbit olunan irat nisbeti halen devam etmektedir.

Üçüncü fıkradaki meslek patentesinin nisbeti ise belediye hududu dahilindeki nüfus adedine göre derecelere ayrıldı, ve sanat ve mesleğin icra edildiği mahal bedeli icarından ayrı ve amele ve müstahdem adedi üzerinden ayrı iki nevi resim tarhı usulu kondu.

Dördüncü fıkradaki kapu ve pençere resmi 1925 de lağvedilmiştir. Bu izahat 1917 vergi tadilatından evvelki vâziyeti gösterir bu tarihten sonra iratların hernevi cemi olunarak bir nevi farkı ve mütezayit vergi usulü konmuş ve Belediye vergi ye resimler devlet vergilerine zam suretile teinim edilmekte bulunmuştur.

Her sene bütçe kanunu gerek vilâyet, gerek belediyelerin koyabilecekleri munzan kesirlerin âzami miktarını tesbit eder. Lüzum ve zaruret halinde bu âzamilerin tecavüzü takdirinde mafevk vasayat makamlarına tasvibi şarttır.

1926 tarihli bir kanun ile de belediyecilerin resen koyabilecekleri resimlerin adet ve nisbetleri tavzih edilmiştir. Harbi umumiden evvel 1897 tarihli kanun ile alınmakta olan resimlerin envai şöyle idi.

Belediye ruhsatiye resmi.

Araba ve hayvan resmi,

Mahfel ve cemiyetlerden alınan resim

Otomobil resmi
 Köpeklerden alınan resim
 Emlâk resmi
 İrat resmi (ebniyeli ebniyesiz mahaller gelirinden mesken icarları üzerinden alınan resim

Velosbit resmi

Piyano resmi

Av resmi

Satış resmi

Tanzifat resmi

Lâğam resmi

Sınaî motörler üzerinden alınan resim

13 Ağustos 1926 kanunu belediye ve vilâyet mahalli idarelerinin aldıkları 23 resmi yeniden tesbit ve tadil etmiştir.

Bu kanun ebniyeli ebniyesiz mahaller iradı safisinden alınacak resmi azamî belediyeler için %4,5 vilâyetler için %2,25 olarak kabul etmiştir.

Mesken icarları üzerinden alınan resmin azamisi belediyeler için %6 ve vilâyetler için % 3 tür mesken olarak kullanılan ebniyeler haricindeki her nevi mebaniyi şamil olan mesleki resim de buraların icar nisbeti üzerinden %6 olarak alınır. Ev süprüntülerinin kaldırılması resmi binanın safi iradı üzerinden %6 dır. Lâğam resmi, keza binanın safi iradı üzerinden % 6 olarak kabul edilmiştir.

Bu esasa göre ebniyeli ebniyesiz mahallerin safi iradı %18 devlet vergisine ve %16,5 belediye resmine ve % 2,25 vilâyet hissesine tabidir. Bunun yekûnu %36,75 tûtmaktadır belediye ve vilâyet hisseleri kesri munzamlardan hariçtir.

Mesleki resim bundan hafiftir. Fakat vilâyetlerin %50 ye kadar hisse koymak selâhiyetleriyle onunda

nisbeti yükselebilir: Mobilyalı olarak kiraya verilen mahallerin icarı üzerinden %6 belediye resmi ve % 3 vilâyet hissesi alınabilir.

Belediye ve vilâyetlerin alabilecekleri diğer resimler şunlardır.

İçki ticareti : Ruhsatiyesi

Bu ruhsatiye her nevi ticaret ve san'attan alınabilir.	{ Hükûmet hesabına alınan ruhsatiyeye zam belediyeler %25, vilâyetler%12,5
Beygir, Katır, araba	taks (Devlet vergisine %25 zam)
Bilardo (hususî, umumî)	" (" " " ")
Mahfel cemiyet, içtima mahalli	"
Ebniyeli ebniyesiz emlak iradı safisinden alınan	"
Balkon ve her nevi çıkıntılar	"
Otomobil	" (devlet vergisine %17 zam)
Piyango, Orgue, Harmonium	" (30-60 franga kadar)
Hizmetçi erkek ve kadın mürebbiye	" (20-200 " ")
Elektirik ve gaz ile tenvir ve teshin	(% 4 dâ geçemez)
Tenis ve golf sahaları	" (iradı üzerinden % 3)
Gece müesseseleri (tabii kapama saatından sonraki safi iradından)	"
Koşu, Volesbit, otomobil koşu meydanları	" (Duhuliye üzerinden)
İlanat Devlet vergisine % 25 zam	"
Avcılık	"
Fonograf ve beste	"
Ayak satıcılığı	"

Temettü vergisine münzam icrayı san'at edilen mahallin icar bedelinin % 6 sı nisbetinde.

İstihlâk maddeleri üzerinden alınan (Taks)

Bunlar iki nevidir. Birisi belediye hudutları dahilinde belediyelerin koyabilecekleri, diğeri devletçe bütün memleket için konupta mahalli idarelere verilen kısımdır.

Okturva mahalli istihlâkâtından alınır Vilâyetler bundan bir şey alamazlar.

Okturva çok eski tarihlerdenberi alınır. Mevaddı ticariye ithalâtından başlayan bu resim (Gallao-Romoinnes) belediyeçiliğinden beri devam etmektedir.

633 de Fagobert parise giren mevaddı ticariyeden bir istihlâk resmi alınmasına mücade etmiştir. 716 da İkincisi (Chipéric) şarap üzerinden istihlâk resmini vaz etti. 1121 de büyük (Lonis) bunları gemilerle gelen emtaaya teşmil ve tevsi eyledi. Bütün kurunu vustada aynı esası devametti,

Bu günkü vaziyet şöyledir:

İhtilâl devrinden sonra 293 madde üzerinden alınan okturuva 1896 da 1513 maddeye çıkmış ve 1913 de bu mevaddın adedi 1552 yi bulmuştur. 1897 tarihli bir kanun ile sıhhi içkilerden alınan okturva leğvedilmişti.

22 şubat 1918 tarihli bir kanun ile de alkollü maddelerin istisnasile bu esas tevsi edilmiş, fakat gaip olan belediye iradını karşılamak üzere yeni tetbirler alınmış ve bu suretle, Okturvaya tabi mevat adedi bin yüz altmış beşe inmiştir. Bu tetbirler, Okturva muarızlarına göre okturvanın lağvına doğru atılmış adımlardı. Fakat bundan sonraki teşriî hükümler bilakis okturva sahasını tevsi etmiş ve bu cümleden olmak üzere 13 mayıs 1925 kanununun belediyelere yeni salâhiyetler verdiği gibi 1

temmuz 1927 tarihli décret ile okturva tarifeleri bir misli tezyit olunmuştur.

Her nevi istihlâk vergi ve resimlerinde olduğu gibi okturvada dahi vasi miyastaki istihlâkât ancak masrafını koruduktan sonra irat (emin etmektedir, At eti de dahil olmak üzere hernevi kasaplık işi bu meyandadır. Domuz eti, balık, hernevi konserve, tere yağ, yumurta, peynir, odun, kömür, maden kömüü, inşaat malzemesi, sabun ve mum bunların başlıcasını teşkil eder.

1926 da bütün bu mevaddan alınan okturva yekûnu 706 milyon Frank tutmuştur. Bu varidat belediyelerin İktisadî vaziyetine göre değişmektedir, meselâ Pariste nufus başına senede safi olarak 179 Frank okturva isabet eder, Diğer büyük belediyelerde bu miktar 60 franktır. Daha küçüklerinde 10 - 15 frank arasında tebeddül eder.

Belediye hizmetlerine karşı alınan resimler

Tanzifat Resmi:

26 Mart 1873 kanunile Paris Belediyesine tanzifat Resmî tarh ve tahsili selâhiyeti verilmiştir. 5 nisan 1884 numaralı belediyeler kanununun 133 üncü maddesinin 13 üncü fıkrasile bu selâhiyet bütün Fransız belediyelerine teşmil edildi. Fakat yeniden ihdas olunacak mahallerde hükümeti merkeziyenin müsadesine taallûk olundu.

13 Ağustos 1926 tarihli yeni kanun belediye ve vilâyetlerin taks vazı selâhiyetini tevsi eylemiş ve tanzifat-

resmi için de belediye meclisi kararından sonra valinin tasdikile iktifa etmiştir.

Her hangi bir yol ve caddeden alınan tanzifat resmi yekûnu belediyenin bu iş için sarf ettiği parayı geçemez genişliyi 6 metreye kadar olan caddelerde karşılıklı binalar bu resmi yarı yarıya verirler. Bunun fevkindeki caddelerde metre murabbâi üzerinden alınır.

Belediyeler belediye hududu dahilindeki yollar ve caddeleri mıntakalara taksim ederek tanzifat hizmetinin derecesine göre de bu resmi almak kolaylığına maliktirler.

Şurası şayanı dikkattir ki bizde olduğu gibi, evlerden toplanan süpürüntülerin nakli masrafı yolların temizlenmesinden alınan tanzifat resmine dahil değildir. Esas itibarile bu nevi pislikleri ve süpürüntüleri kaldırmak hane sahiplerine aittir. Her evin böyle bir hizmeti bizzat yapmağa ve yaptıрмаğa kalkınası müşkil olduğundan belediyeler bu gibi işler için servisler tertip etmişlerdir. Bunun için muayyen bir ücret alırlar.

1926 kanunundan evvel bu iş için alınan takslar hükümet reisinin décret sile tesbit edilmişti bir kısım belediyeler meskenlerde oturanların adedi üzerinden bir kısımda gayri menkulün icarı üzerinden ve üçüncü kısmı belediyelerde bu iki katrehin her ikisini mezc ederek alırlardı. Yeni kanun bu vaziyeti tadil etti. Ve gayri menkulün emlâk vergisine matrah olan iradı safisini esas olarak kabul eyledi bu resim mezkûr iradı safinin %6 sını tecavüz edemez.

Lağam resmi:

Esas itibarile lâğam sularile diğer mevaddının da kaldırılması bina sahiplerine ait olduğu telâkki edildiğinden Belediyeler bunun için de hizmet mukabili

olarak bir “taks” alırlardı ve 926 kanununa kadar, nevi ve kemiyet itibarile çok muhtelif şekilleri vardı mezkûr kanundan sonra lâğam mecralarının işletilmesi masrafı namile bir ücret sekline girdi. Her gayri menkul, büyük mecralara iştirak edeceği sırada hane cephesinin mesahasına göre de ilk inşa ve tesis masrafına nisbi bir şekilde iştirak ettirilir.

Belediyelerce Dezenfekte ücreti olarak bir nevi resim alınırki 1902 sıhhati umumiye kanununa göre pek mahdud mahallerde Vilâyetler de bu vazifeyi yapmaktadırlar.

Belediyeler İtfaiye hizmeti mukabilinde de bir taks almağa mezdurlar. Bundan başka kaldırım, yolların tenviri eşhas ve emlâkin emniyeti içinde resim alabilirler.

İtfaiye resmi 1931 bütçe kanunile emniyet hizmeti üzerine konan bir nevi vergi şeklinde başlamıştır ve vergi hasılatından bir kısmı yangına karşı koruma masrafları için belediyelere taksim edilmektedir.

Esas itibarile devletin emniyet hizmeti için aldığı verginin onda biri belediyelere isabet etmektedir.

Tesis ve inşa masrafının nısfı civar hanelerden alınır. Ancak bu tesiste menafii umumiye bulunduğundan Şurayı devlet kararıle ve Reisicumhurun tasdikile takarrür etmesi şarttır.

Deniz ve kara avcılığı resmi:

Bu işte hükümet namına alınan verginin dörtte biri belediyelere verilmekte idi, fakat şehir belediyeleri fazla bir şey kazanamıyorlardı. Bilahara belediyelere ve avcılığa mahsus mahallerin bedeli icarı üzerinden % 3 ve vilâyetlerde % 1,5 resim almak salahiyeti verildi.

Muvakkat ikamet resmi :

Belediyeler memleketin iklimine göre Şurayi devletçe yapılmış bir tasnif üzerinden, belediye hudutları dahilinde muvakkaten ikamet edenlerden bir resim alabilirler. Fakat bu resimde tahsisi varidat usulü caridir. Ve alınan para mutlaka kasabayı iyi havalı iyi sulu yapmağa sarf olunur.

Temaşa resmi :

Sinema ve tiyatro, konserlerden hükümetin aldığı vergi üzerine belediyeler % 50 ye kadar zam salahiyetini haizdirler.

(Bitmedi)

Mahallî İdareler Umum
Müdür Vekili
K. Naci

İ T A L Y A N

Vilâyet ve Nahiyeler Kanunu

(Geçen sayıdan mabat)

Fasıl - 3**Komün idaresi****Bap : 1****Komün**

Madde 117 — Her komünde bir meclis (Consiglo comunale), bir cunta ve bir sindako bulunur:

Komünün bir kâtibi ile bir dairesi vardır.

Muhtelif hemcivar komünlerin mutasarrıfın [*] tasdiki ile yalnız bir dairesi ve bir evrak kalemi (arhive) olabilir.

Madde 118 — Hükümeti kraliye nufusu ne olursa olsun komün meclislerince talep ve müştereken şeraiti tesbit ediliği takdirde muhtelif komünlerin birleşmesini emredebilir.

Meclislerin kararı neştolunur. Müntahipler ve emval sahipleri itiraz hakkına maliktirler. İtirazlar valiye gönderilir. Vali talep ile vesaiki müteallikasını kendi mütalaasile birlikte hükümete irsal eyler.

Birleşmek isteyen komünler, varidat ve masarısını ayrı ayrı tutmak salâhiyetine maliktirler. Keza dahili yollar ve umumî meydanlara ait mecburi masarifi ve 329 uncu maddenin birinci fıkrasile 198 inci. maddenin

[*] 2 kânunisani 927 tarih ve 1 numaralı kararname: Madde 3 hali hazırda mevcut olan bilumum mutasarrıflıklar mülğadır.

11, 12, 13 numaralarında gösterilen masarısı da ayrı tutmağa salâhiyettardırlar.

Madde 119 — 1500 den az nufusa malik olan hemhudut komünlerin komün masarısına kâfi varidatları olmaz ve topografik vaziyetleri birleşmelerini teshil ederse vilâyet meclisi bu şeraitin mevcudiyetini tasdik ettiği taktirde iradei kraliye ile birleştirilirler.

Bu ahvalde komün meclislerince karar verilmek ve alakadarlar yukarki maddenin ikinci fıkrasında gösterilen şekilde dinlenmek ve ahvali hususiye icabından ise üçüncü fıkrada gösterilen emvalin taksimi yapılmak lâzımdır.

Madde 120 — Nufusu 4000 den fazla olup komün masarısına kâfi varidatı olan ve tabiaten mensup oldukları komünden ayrı bulunan kasabalar veya komün cüzüleri müntahiplerinin ekseriyetince talep edildiği ve vilâyet meclisince tasdik olunduğu taktirde mensup oldukları komünün de mütalaası alınarak kral iradesile müstakil komün teşkil ederler.

Yukarki şeraiti haiz olan bir komün merkezi cüzülerinden tabiaten münfek olduğu ve kendi kendine bir komün teşkil edecek vaziyette bulunduğu tekdirde yukarki salâhiyetten istifade eder.

Bir kasaba veya cüzde oturan münntahiplerin ekseriyeti tarafından talep edildiği ve gerek ilhak edileceği komünce ve gerek mensup bulunduğu komün meclisinin mütalaası badelistima vilâyet meclisince kabul edildiği takdirde, bunlar bir komünden fek ile diğerine ilhak olunabilir.

Madde 121 — Komünler birleşdiği halde varidat ve masarının tefrikine müteallik yukarda mezkûr ahkâmı mahsusa 500 den fazla nufusu olup menfaatlarına ve mahallin icabına muvafık olan cüzülerde tatbik olunabi-

lir. Bu takdirde müntahipler ekseriyetinin talebi üzerine iradei kraliye ile cüzün tefriki emrolunur. Bu telep komün meclisine tebliğ olunur. Oda itirazat ve mütaleatını beyan eyler.

Vali cüzün talebi ile komün meclisinin itirazatını kendi mutalaasile birlikte hükümete gönderir.

Madde 122 — Başka bir mandamentoya mensup bir komüne ilhak edilen komünler, kasabalar veya cüzüler mülhak oldukları komünün mandamentosuna dahil olurlar

Bap : 2

Komün Meclisi

Madde 123 — Komün meclisi:

Nufusu 250000 den fazla olan komünlerde 80 azadan

" 60000 " " 60 "

" 30000 " " 40 "

" 10000 " " 30 "

" 3000 " " 20 "

Diğerlerinde 15 den mü-

rekkeptir.

Madde 121 — Komün meclisleri senede adiyen iki defa içtima ederler .

İçtimanın birisi mart, nisan veya mayıs avlarında,

İkincisi eylül teşrinievvel veya teşrinisani aylarında vukubulur.

139 uncu madde hükmü baki olmakla beraber sindakonun daveti üzerine veya belediye cuntasının kararı veya meclis âzasından üçte birinin talebi halinde fevkalâde surette toplanır.

Müstacel ahval hariç olarak meclisin içtimai karardan veya talebin takdiminden itibaren on gün zarfında vukubulmak lâzımdır. Müscaceliyetten başka bilumum ahvalde sindako içtimain gün ve mevzuunu laakal üç gün evvel valiye bildirmeğe mecburdur.

Olbaptaki kararnamesinde göstereceği mevzular hakkında harar vermek için vali resen komün meclisini içtimaa davet hakkını haizdir.

Madde 125 — Sindako âzaların ikametgâhlarına tahrirî davetname göndererek içtimai temin eder. Davetnamenin azaya verildiği varakayı tevzi eden komün hademesinin ifadesile sabit olur.

Adi içtima devreleri için ilk içtimain vukubulacağı günden laakal beş gün ve diğer devreler için laakal üç gün evvel azalara davetname ile birlikte müzakere edilecek maddelerin bir listesi de verilir.

Müstacel ahvalde davetname ile listenin 24 saat evvel verilmesi kâfidir. Fakat bu takdirde azanın ekseriyetinin talebi ile müzakere yevmi ahara talik olunabilir.

* Komün meclisinin adi ve fevkalâde her devresinde mevzuubahs olacak maddelerin listesi kâtibin mesuliyeti tahtında laakal ilk içtimain vukubulacağı günden evelki gün pretörlük ilan tahtasında ilân olunur.

Madde 126 — Vali ile mutasarrıflar meclislere idare memurları vasıtasile dahi iştirak edebilirler. Fakat rey sahibi değildirler.

Madde 127 — Komün meclisi azalarının nısfı iştirâk etmedikçe müzakere edemez. Fakat diğer bir günde vukubulacak ikinci içtimada laakal dört âza iştirâk etmiş ise müzakerade bulunabilirler. İlk içtimada ruznameye dahil bulunmayan tekliflerde bulunulduğu

takdirde teklifler tekmlil azalara haber verildikten yirmi dört saat sonra müzakere edilebilirler.

Madde 128 — Bilumum kararların bir sureti tarihlerini takip eden ilk tatil veya pazar (alış veriş) günü pretörlük ilân tahtasında ilân olunur. * Komün kâtibi ilândan mesuldür.

Komündeki her müntahip işbu kanunun suveri icraiyesine müteallik nizamname ile tesbit olunacak tarife mucibince bir resim vererek kararın suretini alabilir.

Madde 129 — Komün meclisi ilk bahardaki devresinde idarenin geçen seneye ait hesabını murakiplerin raporuu müsteniden tetkik ve müzakere eyler.

Son bahar devresinde :

Komünle komüne mensup müesseselerin gelecek seneye müteallik varidat ve masarif bütçelerini müzakere eyler.* Hesabın müteallik bulunduğu belediye cuntası azasından olmıyanlardan cari sene hesabını tetkik edecekleri tayin eyler. 34 üncü madde mucibince intihap listelerini ihzar edecek komiserleri tayin eyler.

Madde 130 — Hesabı müzakere edilen sindako veya cuntanın sair azası müzakerede hazır bulunmağa salahiyettardırlar.

Bunlardan vazife başında olanların hiç birisi müzakerat esnasında meclise riyaset edemez. Meclis muvakkat bir reis intihap eder.

* Bu sefer dahi âza olanlar reye iştirâk edemezler. Yalnız içtima nisabında hesaba dahil olurlar.

Madde 131 — Her iki devrede dahi meclis âzalan kanun ve nizamlara tevfikân şunları müzakere eder;

- 1 — Kalemler; maaşlar, ücret ve tazminat.
- 2 — Memurlar ile muallim ve muallimlerin ve sıh-

hiye hizmetlerine memur olanların, papasların, meri ahkâmı mahsusa müstesna olarak tahsildarlar ve veznedarların tayin, işten men ve azilleri.

3 — Mubayaat, 21 haziran 869 tarih ve 218 numaralı kanun mucibince valice verilecek müsade müstesna olarak teberrüat ve mahlûlatın kabul ve reddi; alacaktan vaz geçme.

4 — Ferağlar, ipotek ve irtifak hakkı tesis eden konturatlar ile emlâk ve arazi tesisine ve milkiyet ve irtifak hakkının intikaline müteallik akitler.

5 Mahkemelerde dava tahrik ve takibi, istikrazlar, paraların ve varidatın istismarı.

6 — Komün emvalinin hüsnü istimaline ve komün müesseselerine müteallik nizamnameler ile, kanunla komünlere mevdu mahalli sağlık, inzibat, belediye nizamları.

7 — Komün emval ve müessesatının ne işlerde kullanıldığıнын tayini.

8 — Mezarlıklar tesis veya mahallinin tesbiti.

9 — Komünün umuru nafiaya iştiraki ve bu hususta kanunen iştirake mecbur olduğu masarifi.

10 — Bütçeye fevkalade ve munzam tahsisat vaz'ı fasıllar arasında münakale icrası.

11 — Komün namına tarh veya tadil olunacak rüsum ve tekâlif, bu husustaki nizamât.

12 — 17 ağustos 907 tarih ve 639 numaralı kanunun birinci maddesinin ikinci bendi mucibince sureti kazaiyede vilâyet Cuntasına ikame slunacak itiraz davaları müstesna olmak üzere pazar ve panayır yerlerinin tesis ve tebdiline müteallik meseleler.

Ve sureti umumiyede sair komüne müteallik sindako ile Cuntaya mevdu olmiyan bilumum mesaili müzakere eyler.

Madde 132 — Umum komün halkı veya komünün bir cüzü menafiine müesses olup haklarında hayır ve şefkat müesseselerine mütedair ahkâm tatbik edilmeyen müesseselerle bir kısım masarısına komünlerce iştirak olunan ruhanî daireler menafii komün meclisine tabidirler

İşbu hayır ve şefkat müesseseleri komün nezaretine tabi olup meclis hervakit bunların icraat ve hesabatını tetkik ve kontrol edebilir.

Yukarki iki fıkrada gösterilen mesaile müteallik komün kararları aleyhine esasi meseleyi de şamil olmak üzere sureti kazaiyede vilâyet Cuntasına dava ikamesi kabul edilmiştir.

Gizlilerin emval ve irada müteallik menafii veya dairei ruhaniye menafii ile komün ve komünün diğer cüzüleri menafii çarpışırca vali ihtilâf mevzuu olan menafii komün meclisinin haiz olduğu salahiyetler ile idare etmek üzere üç komiser tayin etmek için mezkûr emval ve iradın ait bulunduğu cüzülerin veya dairei ruhaniyenin müntahipierini içtimaa davet eder.

Valinin kararı aleyhine esasi meseleyide şamil olmak üzere devlet şurasına müracaat açıktır.

Bir kısım, masarısına komünlerce iştirak edilen ruhanî dairelerin sahalarının tebdiline müteallik mesail hakkında komün meclisinin reyı alınır.

Madde 133 — Komünün muavenetine mazhar olan ruhanî daireler ile diğer idarelerin bütçe ve hasapları meclisin tetkikma tabidir.

Bu tetkikat neticesinde zuhur eden mesail hakkında sureti kazaiyede ve esasi meseleye de şamil olmak üzere vilâyet Cuntasına müracaat kabul olnmıştır.

Bap : 3

Belediye Cuntası (Giunta municipale)

Madde 134 — Komün meclisi kendi âzasından cuntasını teşkil edecek olan muavinleri (Assessore) ekseriyeti mutlaka ile intihap eyler.

Meclis, ikinci defa da rey verildiği halde ekseriyeti mutlakayı kazanmamış olan namzetler arasından işbu ikinci reyde en fazla rey alanlar meyanında (Ballotage) usuli ile muavin tefrik eyler.

Belediye Cuntası her dört senede bir kamilen tecdit olunur. Dört sene sonra Cuntadan çıkan muavinler tekrar intihap oluna bilir.

Madde 135 — Belediye Cuntası sındako ile şunlardan mürekkeptir:

500,000	dan fazla nüfusu olan komülere	10 muavin	5 yedek;
250,000	" "	10 "	4 "
60,000	" "	8 "	4 "
30,000	" "	6 "	
3,000	" "	4 "	

diğerleride 2 muavin .

Son üç halde yedek muavin adedi daima ikidir .

Madde 136 — Kardaşlar aynı zamanda belediye Cuntası âzası olamazlar .

Madde 137 — Belediye cuntası komün meclisinin içtima fasılalarında meclisi temsil eyler . Resmî vazifeler icra eder . Cnnta , meclis mukarreratı dahilinde beledi hizmetlerin hüsnü cereyanına nazaret edcr .

Madde 138 — Belediye cuntası ekseriyeti mutlaka ile karar verir .

Üçten az olmamak üzere azasının nisfı mevcut olmadıkça kararları muteber değildir .

Madde 139 — Şunlar Cuntaya aittir:

1 — Meclisin adiyen açılacağı devrelerde içtimaların günlerini tesbit etmek ;

2 — Sindakonun teklifi üzerine komün memurlarını tayin ve azletmek ;

3 — Mülğadır . *

4 — Kanunen mecburî olan veya meclisçe karar verilen hizmet akıtlarını infaz etmek ;

5 — Umumî hususî komüne ait rüsnm ve tekâlîfe müteallik listeleri hazırlamak ;

6 — Bütçeyi tertip etmek ;

7 — Meclisçe tetkik edilmek üzere talimat ve nizamât teklif etmek ;

8 — Kanunen muayyen olan aeker alma muamelatına iştirak etmek ;

9 — Amme hizmetlerine mahsus dahilî piyasa arabaları ile kayık ve saire nakil vasıtalarının fiyatını tayin eylemek ;

10 — Hususî bir akit mevcut değilse piyasadaki amele, hammal ve sairenin ücretlerini tayin eylemek ;

11 — Mülğadır . *

Madde 140 — Esasen meclise ait olupta müstaceliyeti itibarile meclisin inikadına mütehammil olmıyan ve meclisin son içtimaidan sonra tahaddüs eden mesail hakkında cunta mesuliyeti kendine ait olmak üzere karar verir. * İttihaz eylediği kararı ilk içtimada tasdik ettirmek için meclise raporla bildirir.

*Bn kararlar hakkında 128 inci veya 30 kânunuevvel 928 tarih ve 2839 numaralı kanunun 62 inci maddesi tatbik olunur.

*Vaki karar reddedilirse reddine kadar ifa edilen bilumum muamelâtın neticeleri bakidir.

Madde 141 — Cunta her sene komün meclisine zamanı idaresinin, kendine mevdu vazifelerin ve kendi mesuliyeti veya idaresi altında icra ettirdiği işlerin hesabını verir.

Bap 4.

Sindako

Madde 142 — Sindako, komün idaresinin reisi ve hükümetin memurudur.

Madde 143 — Hiç kimse aynı zamanda muhtelif komünlerin sindakosu olamaz .

Madde 144 — Sindakoların alameti farikaları nizamnamede tayin olunmuştur (Üç renkli devlet armasını havi bir kordela)

Madde 145 Sindako, komün meclisi âzalârı arasından reyi hafî ile intihap olunur. Sindako dört sene müddetle ifayı vazife eder, âzalık sıfatını haiz oldukça tekrar inlihap olunabilir.

Madde — 146 Kanunun 25 ve 26 ıncı maddelerinde tesbit olunanlarla atidekiler sindako tayin olunamazlar.

Evvelki sene hesabını vermemiş olanlar veya verdiği hesap Üzerine zimmeti tebeyyün edenler, ruhani reisler, siyasi hukuktan mahrum olanlar, komün idaresinde komün kitabeti, komün tahsildarlığı ve veznedarlığı edealerle komün müteahhitliği veya müteahhitlere kefalet edenlerin ikinci dereceye kadar akrabası olanlar, resmi memur sıfatıyla veya vazifesini sui istimal suretiyle yaptığı bir cürümden dolayı altı aydan fazla hürriyeti şahsiyeyi salıp bir ceza ile mahkûm olanlar ile herhangi bir cürümden dolayı bir seneden fazla ağır

hapis veza üç seneden fazla hafif hapis cezalarına mahkûm olanlar. Kanun mucibince iadei hukuk edenler hariçtir .

Madde — 147 Sindako intihabında şu ahkâma riayet olunur :

Sindako intihabı için fevkalâde bir içtima aktedilmemiş ise intihap sindako makamının münhal olduğu tarihi takip eden ilk devrenin ruznamei müzakeratına itbal olunur.

İntihap komün âzalarının üçte ikisinin mevcudiyeti ve ekseriyeti mutlaka ile vaki olur .

İkinci içtimada da namzetlerin hiç birisi ekseriyeti mutlaka kazanamamışlar ise bu içtimada en çok rey alan iki namzet arasında (ballotage) usuliyle ekseriyeti mutlakayı kazanan sindako ilân edilir.

* Namzetlerin hiç birisi yukarda muharrer ekseriyeti mutlakayı elde edememişlerse intihap müteakip sekiz gün zarfında yapılacak diğer bir içtimaa atalık olunur. Mezkûr günde rey vereceklerin adedi her neye balığ olursa olsun rey muamelesi yapılır. Burada da hiç biri ekseriyeti mutlaka kazanamazsa aynı içtimada (ballotage) usuliyle intihap içra ve en fazla rey alan sindako ilân olunur.

Sindako intihap edilecek içtimaa belediye Cuntası vazifede ise en kıdemli muavin (assessore) tarafından aksi takdirde en kıdemli aza tarafından riyaset olunur.

* Sindako tayinine dair mazbetanın bir nüshası belediye Cuntası marifetiyle 211 inci maddenin 3 üncü fıkrasında gösterilen mühlet zarfında mutasarrıflığa gönderilir.

İntihap olunan sindako 146 ıncı maddede tesbit olunan hallerden birile malûl ise metasarıf esbabı mucibeli kararname ile vaki tayini iptal eder.

*İntihap olunan zat veya komün meclisi mutasarrıf kararnamesi aleyhine kararnamenin valiye isalinden 10 gün zarfında valiye müracaat edebilir. Vali katî kararını verir.

Madde — 148 106-115 inci maddelerdeki cezaî hükümler sindako intihabında da tatbik olunur.

Madde — 149 Komün meclisi tarafından esbabı mucibeli bir kararlar sindako azlölunabilir .

Meclisçe bu karar verilmek için vali veya komün âzalarının lâakal üçte biri tarafından muharrer esbabı mucibeli bir teklif mevcut olmak lâzımdır.

Kararın muteber olması için komün âzalarının lâakal üçte ikisinin müzakerede huzuru şarttır.

* İşbu ekseriyet temin olunamadığı ve sekiz gün zarfında yapılacak ikinci içtimada vazifedar âzaların ekseriyeti mutlakası hasıl olduğu takdirde vali sindakoyu azletmek hakkını haizdir.

Valinin icraâtı aleyhine dahiliye nezaretine müracaat kabul olunmuştur. 25 ve 26 ıncı maddelerde derpiş edilen cürümlerden birinden veya asgari bir seneyi mütecaviz air müddetle hürriyeti şahsiyeyi salıp bir ceza ile tecziyesi lâzım gelen sair bir cürümden dolayı hakkında takibat icra edilen sindakolar muhakemeye sevk kararı tarihinden veya celpname tarihinden muhakemenin neticesine kadar işten el çekerler.

Haklarında tevkif müzekkeresi sadır olan veya her hangi bir cürüm dolayısıyla tevkif edilen sindakolara da işten el çektilir.

25 ve 146 ıncı maddelerde muharrer cürümlerden biriyle veya bir aydan fazla hürriyeti şahsiyeyi salıp bir cazâ ile mahkûm olan sindakolar kanunen vazifelerinden sakıt olurlar.

Sindakolar nizamı ammeye müteallik esbabı vahime dolayisile veya kanunun emreylediği vecibelere riayete davet olunduğu halde ademi riayette İsrar eyledikleri taktirde vali tarafından işten men ve kral tarafından azlolunabilir.

Kral iradesile azlolunan sindako üç seneye kadar bir müddet için tekrar intihap olunamaz. İntihap olunamıyacak müddet karaa namede tasrih edilmek lazımdır.

Azalık sıfatının ziyama badi olan haller ile 146 ıncı maddede mezkûr intihaba ehliyetsizliği mucip bir halin hudusu sindakoluk sıfatının da ziyamı istilzam eder. Bu takdirde valinin veya komün azasının üçte birinin teklifi üzerine komün meclisi tarafından ıskat karan verilir. Aksi takdirde hükümetçe kral iradesine müsteniden ıskat olunur.

Sindakoluktan azil kararnamesi krallık resmî gazetesinde neşr ve her üç ayda bir bunların bir listesi ayan ve mebusan meclislerine takdim olunur.

Madde 150 — Sindako vazifeye başlamadan evvel valinin huzurunda krala sadık kalacağına ve kral ile vatanın aylığı gayesile vazifesini ifa edeceğine, yemin eder.

Sırf bu maddede yazılı ibare dahilinde yemin etmekten istinkâf eden veya meşru bir mania müstesna olmak üzere intihabın kendine tebliğinden bir ay zarfında yemin etmeyen sindako vazifeden sakıt addolunur.

Madde 151 — Komün idaresinin reisi olan sindako:

1— Azalan meclisin içtimaından haberdar ve meclise riyaset eder.

2 — Belediye Cuntasını toplayıp riyaset eder. Cuntanın karar verdiği işleri âzalara tevzi eyler. Her muavine mevdu evrakın sur'ati intacına nazaret ve evraka imza eyler.

3 — Meclisle Cuntaya müzakere edeceği mevaddı teklif eyler.

4 — Meclisin bütçeye veyasair hususata ait kararlarile Cuntanın kararlarını infaz eyler.

5 — Hizmet ve iş akıtlarını 30 kânunuevv! 923 tarih ve 2839 numaralı kanunun 25 ve 26 ıncı maddeleri mucibince kanunen mecburi olan veya meclis ile cunta tarafından karar verilmiş olan kontratları akt ve tasdik eyler.

6 — Nizamata riayeti temin eyler.

7 — Ahkâmı kanuniye dahilinde varidata nazaret eder.

8 — Aile vaziyetine, fakirliğe dair vesika verir. Münhasıran cuntaya mevdu bulunmayan sair komün idaresine ait emsali işleri yapar.

9 — Davacı sıfatile veya dahili dava olarak mahkemelerde komünü temsil eder. Komün hukukunun muhafazasına müteallik muamelâtı ifa eder.

10 — Bilumum komün kalem ve müesseselerine nazaret eder.

11 — Tayin salâhiyetlerine göre ilk içtimada cuntaya veya meclise bildirmek üzere bilumum komün memurlarile müstahdemlerine işten el çektirebilir.

12 — Komün namına icap eden münakaşa ve müzayedelerde hazır bulunur.

Madde 152 — Hukümet memuru olarak, mafevk makamların idaresi altında şunlari ifaya memurdur.

1 — Kanunları, emirleri, hukümet ilânlarını neşretmek.

2 — Kanun dairesinde ahvali şahsiye defterlerin tutmak.

3 — Emniyeti umumiye ile umumî sağlığa müteaal-

lik kanun ve nizamlarla kendisine mevdu muamelâtı ifa etmek.

4 — Nizamı umumiye alakadar eden herşeyi murakaba etmek.

5 — Nufus defterlerinin muntazam tutulmasını temin etmek.

6 — Nizamı umumiye alakadar eden her hadiseyi mafevka bildirmek.

7 — Ve sair kanunlarla mevdu vazifeleri ifa etmek.

Sindako yerine ikame olunan azalara da hükümet memuru nazarile bakılır.

Madde 153 — 217 inci maddenin 9 uncu bendinde muharrer emniyeti umumiye ile umumî sağlığa ait ahvali müstacelede ittihazi tedabir eylemek ve teretiüp edecek cezaya bir güne halel gelmemek ve masarifi alakadarlara ait olmak üzere icap eden tedbirleri infaz ettirmek dahi sindakoya aittir .

Bu masarıfa müteallik listenin infazı alakadar dinlendikten sonra mutasarrıf tarafından emr ve vasıtasız vergilerin tahsili hakkındaki kanun mucibince tahsil olunmak üzere tahsildara havale olunur .

Sindako ile mutasarrıfın bu icraatı aleyhine 17 ağustos 907 tarih ve 639 numaralı kanunun birinci maddesinin dördüncü bendince sureti kazaiyede vilâyet idare cuntasına müracaat kabul edilmiştir .

Madde 154 — Sindako kasaba veya komün cüzülerinin merkeze uzaklığı veya merkezle muvasalalarının güçlüğü noktasından lüzum gördüğü takdirde kendisinin hükümet memurluğuna ait vaziielerini oralarda sakin bulunan azalardan birine veya mevcut değilse bu kanunun 26 ıncı maddesi mucibince aza intihap olunmağa ehil bir müntehibe tevdi edebilir .

Madde 155 — 60 000 den fazla nüfusu olan komünler kasaba ve cüzülere taksim edilmemiş olsalar dahi mahallelere ayrılmağa karar verebilirler . Bu takdirde sindako 152-154 üncü maddeler mucibince kendi hükümet memurluğu vazifelerini başkalarına tevdi salahiyettardır .

Madde 156 — 118 ve 121 inci maddeler mucibince emval ve masarifi ayrılmış olan kasaba ve cüzülerde sindako tarafından tayin ve mutasarrıf tarafından tasdik olunan bir sindako vekili bulunur . Bu vekil azalar arasından veya aza yoksa kasaba veya cüzün intihap olunmağa ehil müntehipleri arasından seçilir . Vekil 152-154 üncü maddeler mucibince hükümet memurluğuna ait vazifeleri ifa eder . Meclisle Cunta mukarreratına riayeti temin eyler . İlk bahar devresinde kasaba ve cüzülerin vaziyet ve ihtiyaçları hakkında rapor verir . Bu rapor 212-214 üncü maddeler ahkâmı mucibince mutasarrıfa gönderilir .

Madde 157 — Sindakonun veya murahhas muavinin gaybubeti veya işten memnuiyeti halinde bunlara en kıdemli muavin yoksa en kıdemli aza vekâlet eder.

Madde 158 — Sindakolar hakkında 8 inci madde ahkâmı tatbik olunur.

Madde 159 — Sindako veya bu vazifeyi ifa eden zat kenisine müterettip hükümet memurluğu vazifelerini ifa etmez veya kanuna muvafık olarak yapmazsa valinin kararnameai ile üç aydan fazla olmıyan bir müddet için bu vazifelerin ifası bir komiserle tevdi olunur.

İyзам ile komiserlik memuriyetinin ifasına müteallik masarif başkaca sindako aleyhine tazmin davası ikamesi hariç olmak üzere komüne aittir.

Tazmin davası ciheti adliyece rüyet edilir.

Madde 160 — Bu kanunda derpiş edilen ahvalde sindako tarafından verilecek vesikaların itasında sidakoların istinkâfindan ve verdiği vesikalardaki hatalardan dolayı vilâyet idare Cuntasına müracaat hakkı kabul edilmiştir.

(Devamı var)

Ali Ragıp
Divanı Muhasebat
Murakıplarından